

Над 1/4 от договорите по „Конкурентоспособност“ са прекратени по желание на фирмите

Продажбите на безалкохолни напитки намаляха със 7.5% за година

Пари

BONNIER

pari.bg

Сряда

23 февруари 2011, брой 38 (5097)

USD/BGN: 1.43106

▲ +0.01%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.36670

▼ -0.01%

Българска народна банка

Sofix: 447.08

▼ -0.70%

Българска фондова борса

BG40: 133.02

▲ +0.27%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

ФОРМУЛАТА НА ДЯНКОВ

Предложеният Пакт за финансова стабилност е безспорно добро намерение. Сега ГЕРБ трябва да осигури подкрепа от всички партии в парламента. Детайлите в пакта обаче пораждаат въпроси и бъдещи проблеми

▶ 4-5

„Кауфланд“: Няма картел между веригите, ще се защитим пред КЗК

Петър Дончев, директор на „Скания България“

Очаквам над 30% ръст на пазара на тежкотоварни автомобили тази година

Очаквайте през март

2 РЕДАКЦИОННА

Печеливш
Милен Марков

Главният изпълнителен директор на ПОК „Съгласие“ Милен Марков беше одобрен за член на СД и представляващ животнозастрахователната компания ЗД „КД Живот“ АД. Одобренето беше дадено от Борислав Бозоев, зам.-председател на КФН, ръководещ управление „Застрахователен надзор“. В края на ноември миналата година „КД Живот“ има 1.9 млн. лв. приходи и 0.88% пазарен дял.

Губещ
Дейвид Уей

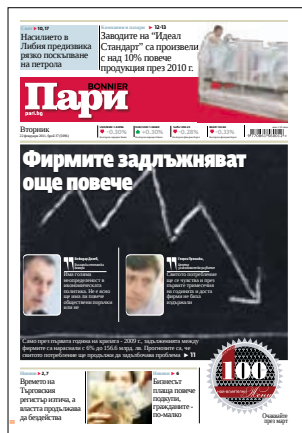
Главният изпълнителен директор на най-големия уебсайт за електронна търговия в Китай Alibaba.com pagage оставка заради скандал с измама на клиенти. Дейвид Уей се оттегли от поста си, след като стана ясно, че служители на сайта са позовали на търговци да се регистрират с фалшиви профили, с което са мамели хиляди купувачи по света. След новината акциите на Alibaba.com на борсата в Хонконг се сриннаха.

Мнения

► По темата „БТПП представи 52 хил. страници отчет по европроект“

► Мисля, че гамата Беата Папазова може много още да се чути, преди да се сети: Вместо да печатат, да сканират и да пратят, могат просто да запомнят на програма Word (Notepad) груга... и да забравят проблема разпечатване! Ако искат копие - на disk (flash-ка). Да, ама не, в България все още важи царството на „КОЛИЧЕСТВОТО“ работа, а не на качествена. И сега какво? Ние трябва да се впечатлим от N на брой кашони ли? Глупости.

Усмехнат

pari.bg Top 3

1 БТПП представи 52 хил. страници отчет по европроект. Администрацията може да си спести много труд и хартия, ако може отчетите да се предават в сканиран вид, коментират от палатата.

2 Глезеното дете на икономиката. Дълго време туризмът се ползва с извънредни привилегии. С възстановяването на икономиката от кризата те трябва да бъдат премахнати.

3 ЕВРО-то и ЛЕВ-ът в проекция. Какво ще се случи с парите ни, ако еврозоната се разпадне.

Коментар

Има проблем, има виновни, но не и решение

Дарина Черкезова
darina.cherkezova@pari.bg

„**Администрацията обвини първо фирмите, а после и техните консултанти и журналистите за лошите резултати и имидж на програмата „Конкурентоспособност“. Къде сбъркахте/ме? И докога?**“

Близо 4 години след старта на програмата „Конкурентоспособност“ фирмите в България са получили само „трохи“ от онези „техни“ 2.3 млрд. лв. В същото време новите им проекти масово се отхвърлят заради липсващи документи или неточни справки. Оказа се, че и близо 1/4 от вече подписаните договори се прекратяват по желание на самите бенефициенти (вж. стр. 6). Има проблем и всички са наясно, че усвояването на парите не се развива с добри темпове. Все още обаче се търси не решение на проблема, а виновникът.

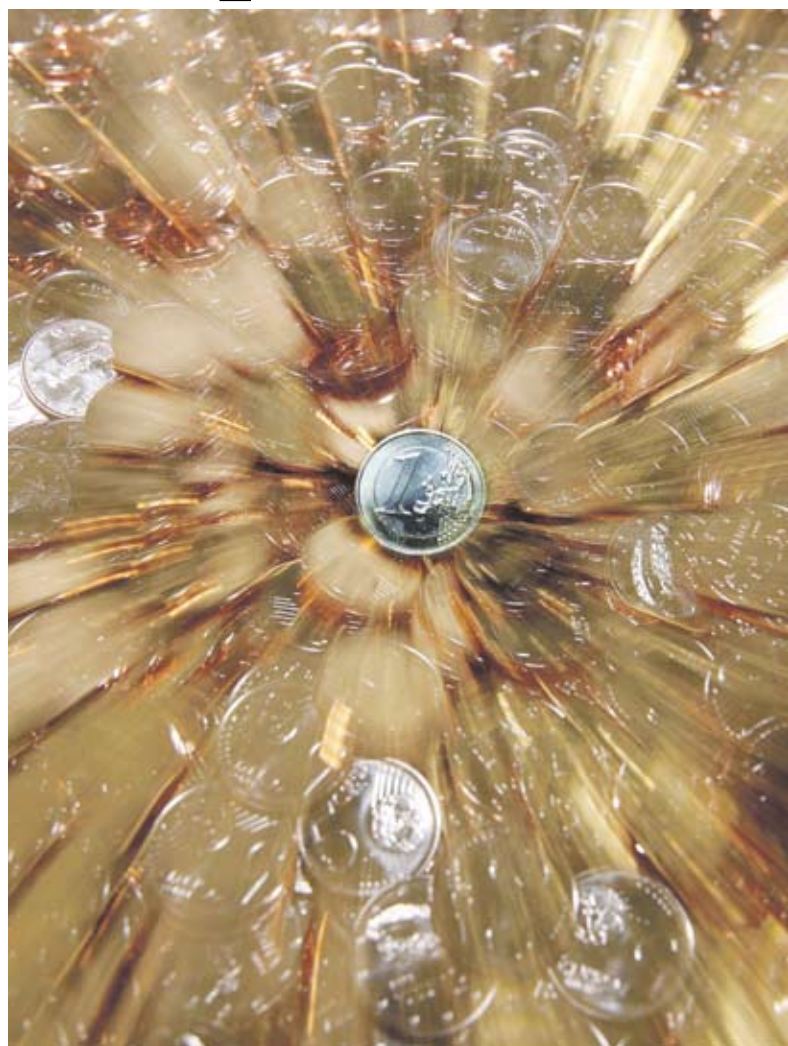
Първо фирмите казаха, че администрацията е виновна, защото бави разглеждането на проектите им. Появиха се компании, които разказваха истории почти като градски легенди, че им се е налагало да чакат 6 и дори 8 месеца, за да разберат дали са одобрени. Междувременно или вече са започнали проекта си със собствени средства, или са се

отказали от него. И още по-лошо - проекти за иновативни идеи са изчаквали на опашката над една година... Появиха се истории за забавени с месеци плащания, заради което компаниите дължат лихви към банките си. За това и голяма част от предприятията вдигнаха ръце и предпочетоха да се откажат дори и от подписани договори за субсидии. Писна им от бюрокрация и проблеми не по тяхна вина.

Администрацията обеща да се поправи. Да, факт е, че поне напоследък оценката на проектите закъснява средно с около месец, а зле скроената процедура за иновативни предприятия беше заменена от нова, по-добра. Но в същото време и администрацията показва зъби.

Изведнъж виновни за проблемите по програмата се оказаха не денонощно работещите експерти, а фирмите и техните консултанти. Не е нормално една компания да не може да определи дали е малко или средно предприятие или пък да не знае какъв е размерът на държавните помощи, които е получила досега. Изненадани сме от подобни факти, които доведоха и до масово отхвърлени европроекти, казват от държавната администрация. Втората част беше: „Не е зле и консултантите на предприятията да почетат малко по-внимателно насоките за кандидатстване, защото заради техните „експертни“ съвети клиентите им не получават субсидии.“ По традиция и журналистите излязоха „криви“ за това, че обръщат повече внимание на многото проблеми, а не на малкото добри практики. Кога ще напишете нещо добро за нас, питат от администрацията. Спрете да пишете лоши неща за програмата, хората вече не искат да кандидатстват, казват консултантите.

А цифрите са показателни. Бюджетът на програмата е 2.3 млрд. лв. От тях 19.78% са реално разплатени. Без сумата по инициативата JEREMIE процентът се свива до 2.66%. Само по

► Към момента гелът на реално усвоените от фирмите европари е едва 1.56%

ЧИМКА BLOOMBERG

първите две оси, по които пряк бенефициент са фирмите, са изплатени 44.89 млн. лв. - 0.02% от общия бюджет, или 2.73% от бюджета по двете схеми. Само окончателните плащания по всички 193 проекта, които са приключени към момента, показват, че всъщност най-реалната цифра на усвоените от фирмите пари е 1.56%. Проблем има. И за това са виновни: администрацията, която е мудна и бюрокрайна, фирмите и консултантите, защото невинаги са изрядни, и журналистите, защото работата им е да създават стряскащи новини... Но не това е най-важното, а докога резултатът ще бъде едва

1.56% усвояемост.

Похвално е, че администрацията има проект за подобряване на работата си и за облекчаване на процедурите. Ще бъде още по-добре, ако държавните служители си прецизират базата данни с извършените директни и минимални плащания. Ще бъде най-добре, ако фирмите не губят ентузиазма си и продължават не само да търсят правата си и да критикуват, но и реално да участват в предоставената им възможност за дебати по новите промени. А тогава и ние, журналистите, ще пишем повече добри новини. Да се надяваме. □

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп ЕАД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
liliia.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanaska@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg

Визуален редактор
Албена ПИНО - 4395845
albena.pino@pari.bg

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филупа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radianova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Мирослав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg

Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
georgi.georgiev@pari.bg
Георги ПАНАЙОТОВ - 4395871
georgi.panayotov@pari.bg
Пламен ДИМИТРОВ - 4395857
plamen.dimitrov@pari.bg

ТЕНДЕНЦИИ
Билиана ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395860
radostina.markova@pari.bg

Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg
Теодора МУСЕВА - 4395876
teodora.mousseva@pari.bg

PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Иглица ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Елена ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg

ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

BONNIER

Цитат

„ Наш основен пазар е руският, а там има изключителна конкуренция, която неминуемо се отразява на продажбите

► Пламен Моллов, председател на Националната лозаро-винарска камара

Число на деня

72.3

► процента от хората в България смятат, че незабавно трябва да се въведе забрана за тютюнопушенето на закрити обществени места

Коментар

Мълчанието на Запада

Мечтата на Америка да изнася демокрация се сбъдна. Само че благодарение на Силиконовата долина, не на Пентагона. Само преди два месеца арабските диктатори изглеждаха непоклитими. Режимите им се ползваха с огромен репресивен апарат и срамна липса на критика от Запад. Приемаме, че по дефиниция арабите нямат желание, информираност и сила да се преборят за свободата си. В дните преди падането на Мубарак американски политолог изказа мнението, че за разлика от Европа и Америка хората в арабския свят не търсят човешките си права, а просто “повече пари”. Странно изявление с оглед на това, че основният рекламен лозунг на Америка е, че свободата и просперитетът вървят в комплект.

Реакцията на демократичния свят разочарова. Американският президент направи всичко възможно да не се изкаже против Мубарак - главно за да не разтревожи Израел, за който египетският лидер беше ценна опора. Докато изнасяше нищо незначещи речи, американската власт опита да остави впечатление, че упражнява натиск за реформи в Египет. Падането на Мубарак обаче е дело не на американската дипломация, а на младите, които не приеха никакви обещания за частични промени и протестираха до оставката на диктатора. Европейският съюз от своя страна действа уклончиво и с пълно нежелание да заеме позиция, както винаги на принципа “да налагаме европейските ценности на другите е неевропейско”.

Арабите показват воля за промяна. Тази промяна може да се превърне в трагедия, ако Европа и Америка продължават да мислят в рамките на любимите си клишета, парализирани от все по-съмнителната теория, че в мюсюлманските държави изборът е между диктатура и ислямизъм. Западните страни, включително и България, ще понесат известна тежест

Никола Пенев,
nikola@nicodile.eu

„ Арабите показват воля за промяна. Тази промяна може да се превърне в трагедия, ако Европа и Америка продължават да мислят в рамките на любимите си клишета

от разпадането на арабските диктатури. Италия ще трябва за момент да се разсее от сексуалните подвизи на Берлускони и да се справи с евентуален поток от бежанци. Хаосът ще вдигне цените на петрола, несигурността ще извади на повърхността потискани досега ислямистки групи. Западът трябва да играе умно, за да не им даде поле за растеж.

Кадафи трябва да падне. И ще падне - въпросът е колко невинни хора ще умрат преди това. Време е демократичният свят да нарече нещата с истинските им имена и да заеме позиция. Както някой отбеляза в Twitter, Мубарак и Бен Али бяха “обикновени диктатори”. Кадафи е психопат терорист, който напълно е загубил връзка с действителността и бомбардира собствената си столица. Надеждата за демокрация в арабския свят е нещо, което никой не можеше да предвиди. Ако нещата се развият добре, е възможно подобни процеси да видим и в Иран, Китай и дори в Русия. ■

*Никола Пенев е доктор по математика от Станфордския университет

6.3 по Рихтер

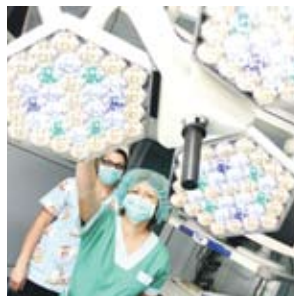
► Мъж гържи дете в ръцете си след земетресението от 6.3 степен по Рихтер, което засегна втория по големина град в Нова Зеландия - Крайстчърч. Жертвите са 65, а затрупаните са повече от 100

СНИМКА REUTERS

В броя четете още

Тема на деня ► 8-9

Е-здравеопазването може да е полезно, но само при подредена система

Компании ► 12-13

Европейските авиокомпани търсят партньори от Азия и Америка

НОВОТО RENAULT LATITUDE
АБСОЛЮТНИЯТ КОМФОРТ.

www.renault.bg

3
ГОД
ГАРАНЦИЯ
150 000 км

RENAULT
Leasing

DRIVE THE CHANGE

• Двигател V6 dCi 240 к.с. • Аудио система BOSE Premium • Йонизатор за въздуха с пакет Relax • Функция за масаж на седалката
Среден разход на гориво от 5,3 до 7,9 л/100км; емисии на CO₂ при смесен цикъл от 140 до 188 г/км. Renault препоръчва elf

София: АУТО ФРАНС 3000, 02/919 87 77; АЛИАНС АУТО МЛАДОСТ, 02/975 70 80; ЕСПАСАУТО, 02/937 60 200; ПЛОВДИВ: АУТО ТАШЕВ, 032/62 85 81; ОМНИКАР АУТО, 032/39 22 22; ВАРНА: АУТО ЕКСПРЕС, 052/50 03 69; АЛИАНС АУТО ВАРНА, 052/505 035; БУРАС: ОМНИКАР АУТО, 056/52 43 43; БЛАГОВЕРАГ: ТРАЯНА АУТО, 073/83 23 21; ВЕЛИКО ТЪРНОВО: ЕСПАСАУТО ВЕЛИКО ТЪРНОВО, 062/54 42 00; ВРАЦА: ТИТ, 092/64 25 52; МОЛТАНА: НАЙД, 096/30 61 98; ПАЗАРЖИК: ТРАЯНА АУТО, 034/44 37 53; ПЛЕВЕН: КРОНОСТ, 064/83 55 18; РУСЕ: ЕС ТРАНС, 082/84 74 84; СТИБИС, 082/82 50 66; СТАРА ЗАГОРА: ФУЛДА СТАРА ЗАГОРА, 042/28 01 10; ХАСКОВО: ФУЛДА ХАСКОВО, 038/60 42 11

Формулата на Дянков за финансова

Идеята за Пакта за стабилност е добра, но има много вратички,

Пактът за финансова стабилност може да влезе в сила от началото на 2013 г. Това е планът на вицепремиера и финансов министър Симеон Дянков, който официално представи идеите си. Той представи формула, в която бюджетният излишък или дефицитът зависят от реалния ръст или спад в икономиката. В следващите дни започват консултации по проекта с парламентарно представените партии. Целта е отгук нататък, който и да дойде на власт, да провежда строга фискална политика. Вицепремиерът Дянков представи проекта и пред Консултативния съвет по национална сигурност при президента. Следващото заседание на съвета ще бъде на тази тема.

В детайлите, както винаги

За първи път българско правителство се опитва да наложи фискалната дисциплина със закон. Една от целите е бюджетният дефицит да бъде ограничен до определен размер и това да залегне в конституцията. Вицепремиерът заговори за това още преди месец и половина, а още по-рано Синята коалиция предложи подобно нещо, но го нарече фискален борд.

Конкретното предложение на Симеон Дянков безспорно е стъпка в правилна посока. Детайлите на плана обаче поражда въпроси и може да създадат бъдещи проблеми за иначе добрата идея.

Конституцията ще задължи Министерския съвет да внася проектобюджети с дефицит до 3%, така е записано в Пакта за стабилност. После обаче не е ясно дали парламентът няма да гласува по-голям дефицит, предположи старши икономистът в Институт „Отворено общество“ Ге-

Възможността за излишък или дефицит зависи от реалния ръст на икономиката

Симеон Дянков,
финансов министър

орги Ангелов. Според него трябва да бъде уточнено, че парламентът е задължен да приеме предложението му балансиран бюджет.

Формулите, по които трябва да се изчислява допустимият дефицит, съдържат прогнозни данни за ръста на икономиката. Те все пак са прогнози, които управляващите сами залагат и които понякога се сбъдват, но често си остават прогнози. Това поражда риск формулите да не изведат правилния резултат. И добрите намерения да останат само добри намерения. Тоест ако догодина дефицитът трябва да е

Билиана Вачева
biliana.vacheva@pari.bg

под 3% (защото така ще бъде записано в конституцията), тогава във формулата трябва да присъства прогноза за по-висок ръст, независимо че по-късно той може да се окаже непостижим.

Кой ще промени конституцията

За да бъдат записани тези предложения в конституцията, управляващите трябва да си осигурят три четвърти мнозинство в парламента. Засега подкрепата за пакта са декларирали Синята коалиция и „Атака“. От БСП и ДПС смятат, че идеята заслужава обсъждане, но все още нямат решение. А без тях реализирането на пакта е невъзможно. БСП и ДПС общо имат 76 депутати. Тоест дори Дянков да събере всички останали, включително и независимите, ще му бъдат необходими още поне 16 депутати от БСП и ДПС.

За това идеята за Пакт за финансова стабилност има сериозни шансове дълго време да остане само идея. На практика ГЕРБ има нужда всички останали партии да подкрепят идеята. Кое по принцип не е невъзможно, но досега не се е случвало.

Трите стълба

Първият стълб в проекта на Симеон Дянков е ограничението за размерите на бюджетния дефицит и държавния дълг, което да залегне в конституцията. Дефицитът не трябва да надвишава 3% (колкото е заложено в Европейския пакт за стабилност), а максималният размер на дълга да е до 40% от БВП. За тази цел екипът на Дянков е разписал формула, в която променливите са: ръст/спад на икономиката, бюджетен дефицит и ниво на дълг.

Вторият стълб от пакта е ограничаването на преразпределителната роля на държавата до 37% от БВП. Дянков уточни, че в това не влизат финансиранятията от ЕС и съответно съфинансирането.

Третият стълб от Пакта за стабилност са преките данъци, които ще бъдат променени само с мнозинство от две трети от депутатите. Първоначалната идея на Дянков преките данъци да се определят с референдум беше посрещната с много критики. Това е и причината сега той да предлага промяната в данъчните ставки на преките данъци да става с квалифицирано мнозинство.

А сега формулата

Ако например през след-

ващата година се очаква да има 4.1% растеж, бюджетното салдо трябва да се подобри с 37% от този ръст, което е 1.5%. Точно с толкова трябва да бъде намален и заложеният дефицит за следващата година - т.е. от заложените 2.5% трябва да намалее с 1.5% и да стане 1%. Тази формула се използва, ако дългът е над 20% от БВП.

При по-негативен сценарий, когато икономиката се очаква да се свие с 4.1% и текущият дефицит е 1%, за следващата година той ще трябва да бъде увеличен с 1.5%, т.е. ще стигне 2.5%. При този случай обаче дългът вече ще се е увеличил до 37.1%, тъй като традиционно дефицитът се финансира с емитиране на облигации. Въпреки влошеното икономическо състояние обаче лимитите на дефицита и максималният размер на дълга ще бъдат спазени.

На въпрос защо се взима 37%, а не например 40 или пък 35% Дянков обясни, че толкова средно е била преразпределителната роля на държавата през последните години.

Финансовият министър допълни, че в пакта ще бъде заложен и механизъм за изключения, т.е. ако има природни бедствия или други

Това е една мярка, че не само сегашното правителство, а и всички след него ще се придържат към фискална дисциплина

Симеон Дянков,
финансов министър

катаклизми. Той обаче не обясни подробно какво точно ще представлява този механизъм.

Защо се прави

Две са основните причини, заради които екипът на Дянков е разработил Пакта за стабилност. Първата е, че по този начин ще се вържат ръцете на министерствата и няма да се харчат толкова пари. И втората е, че с приемането на Европейския семестър вече всяка членка на ЕС ще докладва за размера на дълга и дефицита си, преди те да бъдат окончателно одобрени от местните парламенти.

С приемането на Пакта за стабилност ще се наложи министрите да се съобразяват с въведените

правила. В някои сектори трябва да бъдат положени повече усилия, за да може парите, които се насочват там, да се харчат по-ефективно, заяви Дянков, като визира сферите сигурност и отбрана.

Той допълни, че в сферата на сигурността (МВР) България харчи близо 2.5 пъти повече в сравнение със средните европейски нива. Горедолу сходно е и положението в сектора на отбраната.

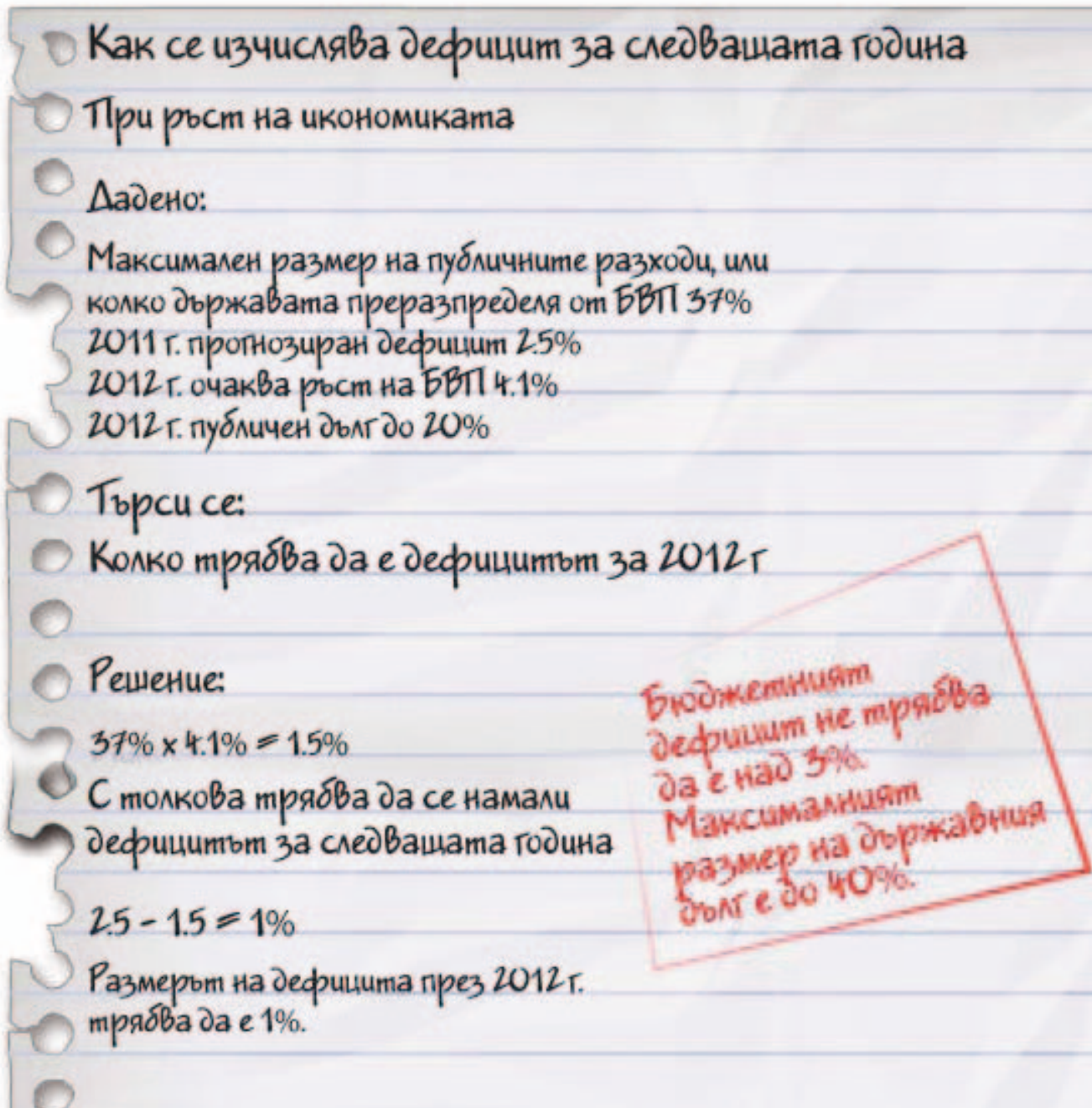
Спазването на правилата

Фискалната дисциплина е важна. Това го разбраха всички европейци особено след горчивия опит с Гърция, Португалия и Испания. Въпросът обаче, който изниква, е защо се стигна дотам, след като има Пакт за стабилност и растеж, чиито критерии са дефицитът да е до 3% от БВП и дълг до 60%. Отговорът е, че те не се спазваха и затова страните генерираха свръхдефицити и огромни публични дългове. А значи ли това, че и когато България приеме Пакт за фискална стабилност, правителствата, които и да дойдат на власт, няма да се изкушават да нарушават заложените критерии. **П**

Да се запише и парламентът

Идеята за Пакт за стабилност е добра, но трябва да се прецизират някои неща. На първо място за преките данъци ясно и просто е казано, че те ще се приемат с одобрението на 2/3 от депутатите. Трябва обаче точно да се запише кои са преките данъци - данъците върху доходите, корпоративните данъци, осигуровките и т.н.

При втората мярка - да се ограничи в бъдеще преразпределителната роля на държавата до 37% от БВП, също е добро предложение. Тук обаче е записано, че в това число не влизат еврофондовете, вносните в ЕС и кофинансирането от страна на държавата. За еврофондовете няма как българското правителство да разпределя тези пари, защото те са от Евросъюза и колкото те ни дадат, толкова ще харчим. Другите два елемента

стабилност

които трябва да се прецизират

При спад на икономиката

Дадено:

Максимален размер на публичните разходи, или колко държавата преразпределя от БВП

37%

2011 г. прогнозиран дефицит 1%

2012 г. очаква спад на БВП 4.1%

2012 г. публичен дълг до 37.1%

Търси се:

Колко трябва да е дефицитът за 2012 г.

Решение:

$37\% \times 4.1\% = 1.5\%$

С толкова трябва да се увеличи дефицитът за следващата година.

$1 + 1.5 = 2.5\%$

Размерът на дефицита през 2012 г. трябва да е 2.5%.

в конституцията, че правителството не допускат дефицит над 3%

Георги Ангелов,
старши икономист
в „Отворено общество“

Вместо да залага прогнозни данни, екипът на Дянков е трябвало да взема предвид реални от предходни години

обаче са разходи на правителството. Особено що се касае до кофинансирането, управляващите са тези, които решават колко процента да е то - дали да съфинансират проекта с 20 или със 100%.

Непременно трябва да бъде записано, че правителството и парламентът не трябва да допускат бюджетния дефицит да е над 3%. Сега в пакта е записано, че конституцията задължава Министерския съвет да определи размера на дефицита и той да не надвишава 3%. Не е ясно обаче дали после парламентът няма да гласува той да бъде увеличен. Трябва категорично да е записано, че и парламентът не може да увеличава бюджетния дефицит.

Примерите, които са дадени да илюстрират

Пакта за стабилност, всички са прогнозни. Вместо да залага прогнозни данни, екипът на Дянков е трябвало да взема предвид реални от предходни години. И така да се види какво се е случило в миналото. Иначе и предходните години се залагаше ръст на икономиката и балансиран бюджет, а накрая се стигна до свръхдефицит. Вместо прогнози трябва да има буфери. Например, ако дефицитът се качи над 3%, да се режат разходи и да се задействат реформи.

И не на последно място е, че данните за дефицита ще се взимат отново на касова основа. А би трябвало да се гледат на начислена база - както го прави Евростат. Иначе ще стане като 2009 г. - без разплащания към бизнеса и задържане на ДДС. □

Мнение

Фискалният борд ще ПОНИЖИ ЛИХВИТЕ

„Въвеждането на фискални правила ще доведе до понижаване на лихвените проценти, което ще бъде от голяма полза за фирмите и гражданите. През 2010 г. имаме безпрецедентен спад в инвестициите. Тази мярка ще спомогне и за привличането на повече капитали в страната.

Не е нужно те да бъдат въведени с промяна на конституцията, тъй

Мартин Димитров,
председател на СДС и на парламентарната икономическа комисия

Той ще спомогне и за привличането на повече капитали в страната

като може да не достигнат гласове в Народното събрание. Но може да се случи и с промени в Закона за бюджета. Също така трябва да се реши въпросът как се финансират пораженията от непредвидени събития.

Това не поставя под въпрос самото предложение за фискален борд, просто трябва да бъде намерено решение вътре в него. □

Рестрикциите да важат за целия ЕС

„Фискалните правила са необходими на ЕС. Още в договора от Маастрихт ясно са записани конкретните параметри и санкциите при тяхното неспазване, но за съжаление те не бяха прилагани.

Ще настоявам да се вземе такова решение (за налагането на по-строги фискални правила - бел. ред.), и то не само за еврозоната, а и за бъдещите членки, т.е. реално

Ален Ламасур,
председател на бюджетната комисия в Европейския парламент

за всички държави от ЕС. Във Франция в момента подготвяме промяна в конституцията за въвеждането на бюджетни рестрикции.” □

Във Франция подготвяме промяна в конституцията за въвеждането на бюджетни рестрикции

Фискалните правила означават доверие

„В ситуацията на криза, в която сме, не трябва да увеличаваме заплатите, защото това ще надуе инфлацията. Необходимо ни е ръст на БВП, за което е нужно доверие. А доверието ще дойде само със строги фискални правила, ограничаване на бюджетния дефицит и финансова стабилност.” □

Ласло Шурян,
докладчик по бюджет 2010 в Европейския парламент

При криза ръстът на заплатите ще надуе инфлацията

Държавата да стане нормален търговски партньор

„Напълно подкрепяме предложените мерки. Освен това обаче искаме да подчертаем и една друга необходимост. Държавата трябва да бъде нормален търговски партньор в отношенията си с частния сектор.

За доставка на стока или услуга на обществен сектор разплащането се извършва 5-6 месеца по-късно и това е срок, върху който не може да се преговаря. А това отлагане на плащания също води до дефицит.” □

Камен Колев,
зам.-председател на БСК

Подкрепяме предложените мерки, така няма да се бавят плащанията

Над 1/4 от договорите по „Конкурентоспособност” са прекратени по желание на фирмите

Близо година и половина от усилията и на бизнеса, и на администрацията отиват на вятъра заради бюрокрация и липса на съфинансиране

Общо 241, или 26.4% от сключените към момента договори по програма „Конкурентоспособност” са прекратени по желание на самите компании бенефициенти. Това показва справка на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП). Сред основните причини са невъзможността да се осигури съфинансиране по проекта, проблеми с доставчиците и други вътрешни за компанията фактори, посочват от администрацията. Към момента бенефициентите добавяха като фактори за отказа си и бюрокрацията, и прекаленото забавяне на оценката на проектите им.

Коментари и обяснения

„Тези резултати определено ни притесняват. Още повече че в над 50% от случаите

договорите се прекратяват на по-късен етап от изпълнението на проекта. В тази ситуация администрацията е изгубила около 1-1.5 години, за да обслужва даден бенефициент, а после парите, които той е трябвало да получи, просто отиват на вятъра”, коментира Цветан Стоевски, главен директор на дирекция „Конкурентоспособност и иновации” в ИАНМСП. Ако фирмата просто се откаже да подпише договор, субсидията ще бъде получена от следващата в списъка. Но ако договорът се прекрати по-късно, какъвто явно е и масовият случай, парите няма да може да бъдат усвоени от следващата компания с одобрен проект, а едва при обявяването на нова процедура.

За самите фирми подобно стечение на обстоятелствата също не е радостен факт, тъй като те губят не само вложеното време, нерви и средства в подготовката на проекта, но и възможността да реализират планирани инвестиции с външни субсидии. Представители на бизнеса неколккратно са коментирали, че от момента на кандидатстване до

момента на крайна оценка понякога вече са минали 6 или 8 месеца. Междувременно вече им е трудно да осигурят нужното съфинансиране, вече са започнали проекта със собствени средства или просто нямат нужда от съответната инвестиция.

Дори и след като администрацията ускори процесите и се опита да спазва графика за оценка, някои компании не са пожелали да сключат договори. Например по последната процедура за технологична модернизация на малки и средни предприятия 4 фирми са се отказали, посочват от ИАНМСП.

В 90% от случаите на прекратени договори не са били извършени плащания. По прекратените договори са били възстановени около 500 хил. лв. От администрацията коментират, че не са имали проблеми при възстановяването на средствата, тъй като те са били обезпечени с банкова гаранция.

Малко статистика

Към момента по първите две оси на програма „Конкурентоспособност” са сключени 914 договора на стойност около 377 млн. лв. Като се извадят прекратените, бройката се свива до 673. От тази бройка приключени са общо 193, като плащанията по тях възлизат на 25.7 млн. лв.

Към 22 февруари по двете оси на програмата са извършени плащания на стойност 44.9 млн. лв. От тях само за авансови и междинни плащания са били предназначени съответно около 12 и 7.2 млн. лв. Останалата част са окончателните плащания.

Дарина Черкезова

До края на 2011 г. ще бъдат обявени нови 9 процедури по програма „Конкурентоспособност”, по които компанията ще имат достъп до около 696 млн. лв.

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Подобрения

От март ИАНМСП ще има нов, по-добър сайт

През март трябва да бъде пусната новата, подобрена версия на сайта на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП). От агенцията обещава, че той ще е по-лесен за навигация, по-

подреген и с повече информация. Ще бъде развита и с нови рубрики. За подобренията са били изхарчени 15.6 хил. лв. с ДДС.

По европроект, финансиран от програма „Конкурентоспособност”, от агенцията планират да изградят и портал с база данни за българските предприятия с експортен потенциал. Поръчката е за 94.6 хил. лв. с ДДС и е възложена на компанията „Лирекс БГ”.

Резултати

193

са приключените договори по първите две оси на програма „Конкурентоспособност”

Прекратени

241

са прекратените договори по първите две оси на програма „Конкурентоспособност”

Подписани

914

са сключените договори по първите две оси на програма „Конкурентоспособност”

600 сгради предстои да бъдат санирани от държавата тази година

Според сметките на Плевнелиев със саниране на старите сгради може да се икономиса енергия колкото от АЕЦ „Белене”

През тази година е планирано санирането на 600 сгради в рамките на пилотен проект за енергийна ефективност. Това е 12 пъти повече от санираните през миналата година 50 сгради. Въз основа на този опит регионалното министерство е изчислило, че за реновирането на близо 700-те хиляди панелни блока в страната ще са нужни 4 млрд. лв. Това обаче би спестило 1600 мегавата енергия, или почти толкова, колкото би произвеждала АЕЦ „Белене”, обясни Плевнелиев на конференция за зелената икономика, организирана от „Икономедиа”.

Евронадеждж

Според него 2011 г. ще е решаваща в това отношение за-

Регионалният министър Росен Плевнелиев и екоминистърът Нона Караджова

СНИМКИ БОБИ ТОШЕВ

ради „феноменалния успех”, който генерира мерките за енергийна ефективност по Оперативна програма „Регионално развитие”. Проектите по тази линия са на стойност почти 1 млрд. лв., като вече се изпълняват договори на

стойност 503 млн. лв. По програмата са предвидени и мерки за 244 млн. лв., които са индиректно свързани с енергийната ефективност. Плевнелиев обяви още, че от юни стартира пилотна програма по ОПРР за енер-

гийна ефективност на многофамилни жилищни сгради за 63 млн. лв.

Сериозно изоставане

сериозно изоставане в енергийната ефективност и има прекалено висока консумация на енергия, при положение че е с най-нисък БВП на глава от населението. Според него страната трябва да заложи на по-смели и мащабни проекти, които да се изпълняват бързо и с добра координация между институциите. Той препоръча и пренасочване на средства от европрог-

рами, които иначе няма да бъдат усвоени в рамките на програмния период.

Екоминистърът Нона Караджова пък напомни, че експертни групи вече обмислят стимули за ефективна енергийна икономика, като данъчни преференции за електромобили и премияването на екогорива при помощите за отопление.

Филип Буров

Два месеца срок Кандидатстване за проекти за енергийна ефективност

Икономическото министерство съобщи, че до 12 май ще се набират проектни предложения за финансиране по програмата на ЕС „Интелигентна енергия - Европа” за 2011 г. Чрез нея може да се финансират неинвестиционни

проекти в областта на енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници и устойчивия транспорт. Бюджетът на програмата за 2011 г. е 67 млн. EUR, като може да се финансират до 75% от общите приемливи разходи по проектите, а при обучение на кадри за енергийна ефективност - до 90%. Максималният срок за изпълнение на проектите е 36 месеца.

Управляващите ще върнат митническото дознание

Консултативният съвет за национална сигурност при президента отдели само за темата за СРС-тата над три часа

Управляващите решиха да върнат митническото дознание като един от начините за борба с контрабандата и корупцията. „Това беше една от темите, по които постигнахме пълен консенсус“, коментира финансовият министър Симеон Дянков след заседанието на Консултативния съвет за национална сигурност при президента. Митническото дознание беше премахнато преди близо пет години по време на управлението на тройната коалиция и по думите на Дянков сега има консенсус за неговото възстановяване. Министерствата на финансите и на правосъдието ще подготвят законодателни промени в тази посока.

Най-спорно

Специалните разузнавателни

средства очаквано се оказаха една от най-пространните теми, които бяха обсъдени на заседанието. Дебатът само по нея продължи повече от три часа. След заседанието президентът Георги Първанов коментира, че по тази тема има единни мнения. Според Бойко Борисов обаче не се е стигнало до консенсус. Първанов похвали работата на подкомисията за СРС и обясни, че основните различия са били около идеята за създаване на независимо звено за контрол на подслушването и следенето. Той е лансирал идеята за създаване на такова бюро, което да бъде контролирано от парламента.

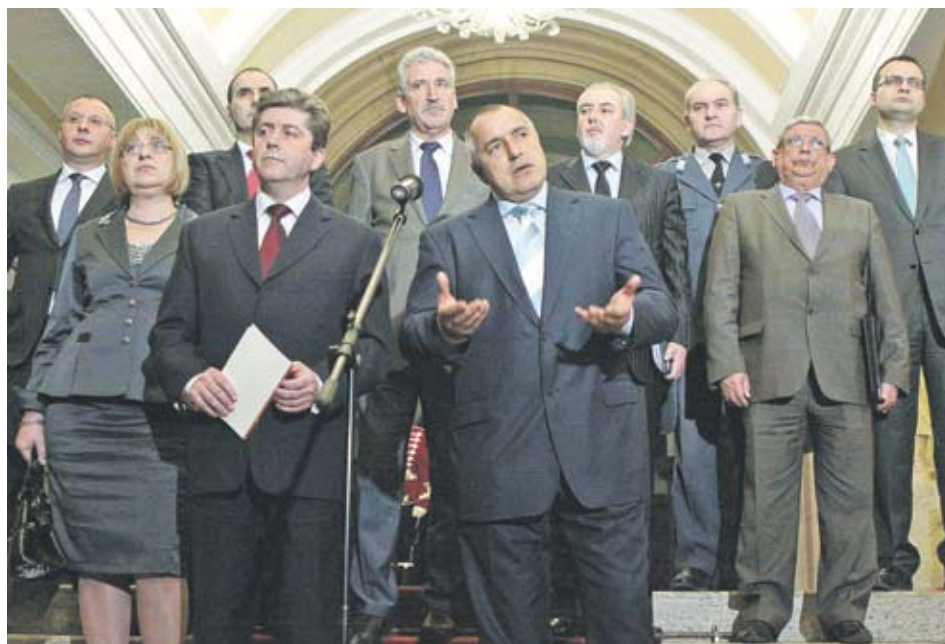
Някои съгласия и несъгласия

Темата за присъединяването

на България към Шенген е минала с конструктивен диалог. „Имам уверението на финансовия и на вътрешния министър, че до средата на март ще бъдат завършени всички технически въпроси“, каза Първанов. Според него най-важно обаче е оценката за България и Румъния да не се обвързва с механизма за сътрудничество.

„Това, че заседанието продължи толкова дълго, не означава, че темите са конфликтни. Аз съм доволен“, каза Бойко Борисов. Според него най-спорен е бил въпросът за акциза върху цигарите. Неговото мнение е, че ако се намали отново, ще трябва да се унищожават контрабандни късове цигари. Темата обаче предстои да бъде анализирана от експерти.

Рагослава Димитрова

► Първанов е лансирал създаването на самостоятелно звено за СРС-тата

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Пари
BONNIER

ПРЕЗ МАРТ

100 me

НАЙ-ВЛИЯТЕЛНИ
ЖЕНИ

С ПОДКРЕПАТА НА

Diners Club International
First Lady

МЕДИЙНИ ПАРТНЬОРИ

Е-здравеопазването може да добро, но само при подредена

Контролът на разходите в системата може значително да се подобри здравеопазване, но не и ако преди това не бъде ликвидиран сегашният

Електронно здравеопазване в България вероятно ще има най-малко след 10 години, а ако съдим по темповете, с които се развива системата сега, може и повече. Общественото мнение за развитието на този процес е противоречиво. Едни вярват, че е-здравеопазването е единственият начин да се внесе ред в здравния хаос в момента. Тоест по-прецизно да се следят разходите за медицинска помощ, мениджърите на лечебните заведения да се дисциплинират и да бъдат спрени опитите им да заобикалят закона за повече пари, а средствата, колкото и малко да са те, да се разпределят справедливо. Други не смятат, че електронното здравеопазване би могло да работи адекватно при липса на финансова дисциплина и ред в системата. Така че въпросът дали то ще бъде панацеята на местната здравна реалност е с повишена трудност и отговорът често се мени заедно със смяната на правилствата.

„Ние имаме населени места без медицинска помощ, сериозни проблеми в организацията на здравеопазването, липса на всякакъв контрол в разходването на средствата“, казва председателят на Асоциацията на лицензираните дружества за доброволно здравно осигуряване д-р Мими Виткова. Нейното мнение се споделя и от бившият министър на здравеопазването д-р Илко Семерджиев. Той казва, че „няма и не може да има електронно здравеопазване в системата, в която не са въведени елементарен ред и организация“. И двамата обаче са съгласни, че изграждането на е-здравеопазване е нещо хубаво.

Не, не е лечение по интернет

Електронното здравеопазване не означава, че ще започнем да се лекуваме по интернет и напълно ще забравим за посещенията при лекаря очи в очи. Е-здравеопазване-

Елена Петкова
elena.petkova@pari.bg

то е сложна инфраструктура. На практика това означава, че чисто административно здравната система ще бъде облекчена. Когато то бъде въведено напълно, пациентите ще забравят за здравните си картони и книжки, за хартиените рецепти, за болничните листове, за експертизите и направленията, които разнасят от специалист на специалист. Информацията от тези тонове хартия ще бъде прехвърлена на дигитален носител и тя ще циркулира в интернет мрежата. До нея ще има достъп както пациентът, така и лекуващите го специалисти. Всичко това ще даде възможност на лекаря да ви преглежда по-дълго време, а не по-голямата част от прегледа да минава в писане и бумажина. Ще се намали до минимум възможността от допускането на лекарски грешки - обръкване на диагноза поради незнание за съпътстващи заболявания. Възможността фармацевтът в аптеката да ви продаде погрешен медикамент само защото не е разчет правилно рецептата също се свежда до нула.

От друга страна, при електронното здравеопазване болниците, клиниките, личните лекари, лабораториите имат връзка за обмяна на информация помежду си и с НЗОК. Те отчитат месечните си разходи пред здравната каса изцяло по електронен път в реално време, което чисто теоретично означава по-добра финансова дисциплина. За целта обаче трябва да се спазват единни стандарти както за отчитане на разходите, така и за финансиране

на изпълнителите на медицинска дейност. Такива у нас още няма. А методите за финансиране на болниците всяка година се променят.

Реални постижения

За повече от 5 години, през които се работи по електронното здравеопазване, в България вече има изградени няколко компонента. Това са наличието на отделни бази данни към болниците, НЗОК и личните лекари, както и месечно електронно отчитане на изпълнителите на медицинска дейност. Те обаче не са свързани в мрежа и обмяната на информация между тях е невъзможна. Въпреки че съществува услуга за онлайн изпращане на месечните отчети на изпълнителите на медицинска дейност, едва 6% от тях се възползват от нея.

Там някъде съществува и електронно пациентско досие, за което всеки е чувал, но никой не е виждал. Достъпът до него е само с електронен подпис, с какъвто не разполагат повечето пациенти. Изградени са и няколко регистъра - на лекарства например. Всички тези компоненти обаче са като свободни електрони - нямат връзка помежду си. Пациентите нямат достъп до голяма част от информацията и дори нямат представа какво съдържат собствените им досиета. Така че ни предстои още доста работа по електронното здравеопазване поне за 10 години напред. То обаче изисква подредена система, която да бъде дигитализирана. Ако нямаме такава, е-здравеопазването ще бъде сериозно затруднено.

СИСТЕМАТА НА ЕЛЕКТРОННОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД 10 ГОДИНИ

Блиц Д-р Илко Семерджиев, бивш министър на здравеопазването

Не може да има е-здравеопазване в

► Д-р Семерджиев, панацея ли е за българското здравеопазване преминаването към електронно здравеопазване?

- Няма панацея за глупостта, в момента - 11 г. след въвеждане на здравното осигуряване в България, все още нямаме електронното отчитане на лечебните заведения в НЗОК, а някои хора си държат главите над облаците и ни говорят за електронно здравеопазване. Блажени са вярващите! Няма и не може да има електронно здравеопазване в системата, в която не са въведени елементарен ред и организация и която от ден на ден става все по-хаотична.

► Какви средства ще бъдат необходими за

Инвестиции Висока възвръщаемост

► Електронното здравеопазване води до спестяване на разходите в системата. За това свидетелства опитът на Дания и Австрия. Инвестициите на Дания в системата за 14 години се равняват на 725 млн. EUR, като спестените средства след петата година са натрупване досега са 1.4 млрд. EUR. ► Австрийското правителство е изразходвало 1.28

млрд. EUR в изграждането на електронната здравна карта за около 10 години. Сега здравноосигурителните дружества в Австрия спестяват по около 15 млн. EUR на година. България до момента за повече от 5 години е инвестирала над 1.7 млн. лв. в изграждането на отделните компоненти на електронното здравеопазване. ► През следващите 2 години предстои да бъдат изразходвани още 10 млн. лв. за внедряване на национална здравно-информационна система.

бъде система

чрез електронното
хаос

хаотична система

въвеждането му?

- Това трябва да кажат въвеждащите.

► **Реалистичен ли е срокът от 10 години, който си поставят управляващите за въвеждането на електронното здравеопазване?**

- През септември 2010 г. в последната „стратегия“ на МЗ, състояща се от точно 12 страници, срокът за реализация беше фиксиран на 1.01.2011 г., а понастоящем е изнесен след мандата на това управление - смятам, че коментарът е излишен.

► **В какви проценти се изразяват спестяванията от разходи, които биха могли да бъдат постигнати с е-здравеопазване?**

- Не мога да преценя, защото не съм виждал съдържателен план за действие, но лично аз бих бил много доволен дори и от непаричните ползи, включващи спестяването на време и екологичния ефект. ■

” **11 г. след въвеждане на здравното осигуряване в България все още нямаме електронното отчитане на лечебните заведения в НЗОК**

Интервю Уолтър Бугнар, ръководител на проекта от страна на Siemens IT Solutions and Services за „Електронна здравна карта“, Австрия

Е-здравеопазването струва скъпо, но напълно възвръща инвестицията

Електронната здравна карта изисква и промяна в менажирането на лечебните заведения

► **Господин Бугнар, коя стъпка в изграждането на е-здравеопазването беше най-трудна за Австрия?**

- Най-трудната стъпка беше да направим електронен профилактичен преглед, който е задължителен за всички австрийци. Той се провежда веднъж годишно, но често е следван от други прегледи. Идеята ни беше резултатите от тях да се записват в електронната карта, за да се пазят дълго и да служат като полезна информация през целия живот на пациента. Следващият много сложен за изграждане компонент беше софтуерното свързване на аптеките с болниците и личните лекари. Така информацията от съответните участници в системата се предава между тях и процесът е затворен. Ако имате лошия късмет да попаднете в болница, лекарите веднага могат да разберат какви лекарства сте приемали кога и за колко време. Това е особено важно за хората в кома.

► **Какво още трябва да направите в Австрия, за да можете да се похвалите със завършена електронна здравна карта?**

- О, има още много компоненти, които трябва да изградим. Планът ни е да ги създадем до 2015 г., така че имаме много работа. Следващата стъпка е да свържем лабораториите, за да може лекарите да изпращат информация до тях и съответно да получават обратна връзка. Виждате, е-здравеопазването е много дълъг процес, който често отнема повече от 10 години. Засега лабораториите все още работят с хартия. Ние не искаме да избегнем това. Резултатите трябва да бъдат съхранявани в електронен вид, в специални досиета. Изграждането на тази инфраструктура предстои следващата година.

► **До кои от всичките компоненти, които изрецихте, има достъп пациентът?**

- Той може да посещава специално изграден за него портал. Чрез своята гражданска карта той може да види пациентското си досие. Той може да види и кои медицински професионалисти са влизали във файла му. Това е негово право.

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Визитка Кой е Уолтър Бугнар

► Уолтър Бугнар се занимава с разработване, разпитие и управление на проекти в областта на електронното здравеопазване и смарт-карт

решения в рамките на ЕС от 1991 г. насам. В периода от 2004 до 2007 г. ръководи успешно разработване на инфраструктурния проект „е-карта“ на Федерацията на австрийските институции за социално осигуряване, както и по-

нататъшно разработване на е-картата като гражданска карта.

► От 2008 г. е отговорен за реализирането на проекта „Електронно лекарствено лечение“ - проект, изпълняван съвместно с Австрийската фармацевтична камара.

► **Колко пари инвестирала австрийското правителство в изграждането на тази инфраструктура?**

- Електронната здравна карта струваше 1.28 млрд. EUR. От една страна, това са много пари, но, от друга, здравноосигурителните компании в Австрия спестяват около 15 млн. EUR на година. В момента тази система спестява много пари както на държавата, така и на осигурителните дружества.

► **Кои са негостатъците на е-здравеопазването?**

- Ако питате медиците, те са много. Това е голяма промяна, която изисква, на първо място, промяна в менажирането на лечебните заведения. Затова ние разбрахме колко е важно участниците в системата да са добре информирани предварително. Това е моят съвет към България - създайте компонентите заедно

с медицинските организации, а не въпреки тях.

Недостатък е, че процесът струва страшно много пари както на медиците, които трябва да подменят изцяло софтуера си, така и на здравноосигурителните компании. Разходите за джипитата са най-големи и моят съвет към България, която сега изгражда своето е-здравеопазване, е правителството да намери начин да покрие поне част от тях, за да няма отхвърляне на системата и недоволство. За тях трябва да се тревожите, а не за пациентите. Те имат най-голяма полза от електронната карта и по принцип я приемат доста добре.

► **Как оценявате процеса на изграждане на електронно здравеопазване в България?**

- Вие сте направили няколко компонента, остава само да ги свържете. Още сега в началото трябва да

въведете единен стандарт, рамка за изграждането на системата. Има международен такъв и много компании са запознати с него. Той е създаден според изискванията на европейските институции. Така че можете да го вземете на готово. Трябва да изградите и интерфейс. Въпреки това при вас процесът, смея да кажа, върви доста добре. Вземете за пример Германия, която също обсъжда възможността за въвеждането на електронно здравеопазване в средата на 90-те години, но досега не са направили нищо. Вие имате компоненти, които работят.

Елена Петкова

1.28

► млрд. EUR струва изграждането на електронната здравна карта в Австрия

Петролът продължава да поскъпва с нарастване на напрежението в Либия

Висши държавни служители и военни застанаха срещу Муамар Кадафи заради насилието над демонстрантите

Продължаващите протести в Либия срещу режима на Муамар Кадафи доведоха до ново поскъпване на петрола, като цените вчера достигнаха двугодишен връх. След като в битката срещу демонстрантите се включиха танкове, самолети и хеликоптери, либийският лидер заяви по телевизията, че няма да се поддаде на натиск и ще остане в страната. Заради кървавите репресии срещу протестиращите либийски министър и дипломат подадоха оставки, а офицери застанаха против правителството.

Пазарът реагира

Суровият петрол поскъпна с 8.29 USD до 94.49 USD за барел в Ню Йорк, което е най-високото му ниво от октомври 2008 г. Сортът Brent с доставка през април скочи с 2.7% и достигна 108.57 USD за барел на борсата в Лондон, показват данни на Bloomberg. Акциите на най-големия производител на нефт в Либия - италианската Eni, достигнаха 19-месечно дъно, след като отбелязаха спад от 5.1%. Ден по-рано компанията обяви, че производството остава нормално, но семействата на служителите ще бъдат евакуирани от страната.

Либия е сред най-големите производители на петрол в света с добив от около 1.8 млн. барела дневно (малко под 2% от световното производство). В страната се намират и най-големите петролни залежи на африканския континент.

ОПЕК изчаква

Междувременно стана ясно, че за момента ОПЕК не възнамерява да увеличава производството на петрол. По време на Международния енергиен форум, който се проведе в столицата на Саудитска Арабия Рияд, няколко министри на природните ресурси от страните производителки подчертаха, че на пазара в момента има достатъчно нефт. „Ситуацията в Либия е временна и не мисля, че ОПЕК ще предприеме нещо“, коментира делегат от Катар, цитиран от Reuters. На същото мнение се оказа и представител на Иран, който каза, че „за ОПЕК ситуацията все още не е сериозна“. Според него увеличаването на производството само би довело до паника, което ще провокира допълнително поскъпване

► На исканията на либийците да им бъдат защитени човешките права правителството вчера отговори с танкове и самолети, а Муамар Кадафи отказа да напусне поста си

СНИМКА REUTERS

Възможно е да има нови върхове на цените на нефта

Ако кризата от африканския регион се пренесе към Саудитска Арабия, е възможно да има нови върхове в цените и на двата вида петрол - американския лек суров петрол и сорта Brent. Никой не би се наел с точни прогнози до какви стойности може да достигнат цените, тъй като не е ясно как ще се развият събитията в Либия. Ако там, подобно на Египет, стане преврат, е възможно петролът да отиде на нива

Милен Пенев, мениджър в „Аброра Керпитъл“

”Всичко зависи от това колко бързо ще се решат проблемите в региона

над предишните си върхове. Оттук нататък всичко зависи от това колко бързо ще се решат проблемите в региона. Тепърва предстои да видим дали ще има проблеми с доставките - дали ще има засегнати петролопроводни и кладенци.

В момента сортът Brent, който идва от региона на Северна Африка и съответно е по-засегнат, се търгува на 107 USD за барел, американският лек

петрол - за 93 USD. От петък до днес поскъпването на петрола е около 8-9%. Най-високият връх на Brent беше през юли 2008 г., когато цената му достигна 145 USD за барел. Американският петрол тогава дори беше поскъп - 149 USD. Ако не се стигне до задълбочаване на кризата и тя остане само в региона на Северна Африка обаче, скоро може да се очаква поевтиняване. ■

на петрола.

В Триполи

Междувременно след няколко дни на спекулации, че либийският лидер е избягал във Венецуела при приятеля си Уго Чавес, Кадафи се появи за 20 секунди по телевизията, за да разсее тези съмнения. „Искам да покажа, че съм в Триполи, а не във Венецуела“, каза той на излизане от колата си пред входа на резиденцията си в малките часове на вторник. Той също призова хората да не вярват на такива слухове.

В официално изявление по-късно вчера либийският лидер категорично отказа да напусне поста си и се зарече да остане в страната въпреки недо-

волството. „Няма да напусна тази земя, ще умра тук като мъченик“, каза Кадафи по държавната телевизията.

Пукнатини в редиците

След като властите отговориха със сила на протестите срещу 41-годишния режим на Кадафи, което доведе до смъртта на над 200 души, в редиците на поддръжниците на либийския лидер се появиха пукнатини. В знак на несъгласие с тези методи оставки подадоха министърът на правосъдието и посланикът на Триполи в Индия. Няколко офицери призоваха армията да се присъедини към хората, а двама военни пилоти дезертираха в Малта заедно

с самолета си, след като им било наредено да пуснат бомби над протестиращите. Заместник-посланикът на Либия в ООН Ибрахим Дабаши също се обяви против Кадафи и го призова да се оттегли. По думите му либийските дипломати в Ню Йорк настояват за международни действия, които да спрат Кадафи да упражнява „геноцид“ спрямо сънародниците си.

Междувременно генералният секретар на ООН Бан Ки-мун обвини Либия, че стреля по гражданите си с танкове и самолети. По информацията на посланика в Индия правителството използва наемни африкански войници, за да потуши протестите. Съветът за

сигурност на ООН се събра на спешна среща вчера, за да обсъди ситуацията в страната. Срещу насилието се обявиха и редица международни лидери. Германският външен министър Гуидо Вестервеле коментира, че управляваща фамилия, която заплашва народа си с гражданска война, е пресякла границата. За такъв вариант намекна преди ден синът на Кадафи Сейф ал-Ислам.

Възможен саботаж

Не трябва да се изключва възможността за саботаж от страна на либийския лидер, смята близък до него източник, цитиран от сп. Time. Според него Кадафи е наредил на службите за сигурност да взривят

В България Цените на газа остават стабилни засега

► Формулата, по която „Газпром“ определя цената на природния газ, отразява цените на петрола отпреди няколко месеца, а не настоящите, коментира министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков. Според него сегашните скокове на цената на петрола може да се отразят на синьото гориво през следващи тримесечия.

► Подобно беше и мнението на председателя на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) Анжел Семерджиев. По думите му сериозното поскъпване на петрола няма да се отрази съществено в цената на природния газ през второто тримесечие.

► Ако високите цени се задържат по-продължително време, това ще се отрази и на синьото гориво, уточни шефът на ДКЕВР. „При такава ситуация ще се търсят всички вътрешни резерви за плавно повишаване на цената на газа“, коментира Семерджиев.

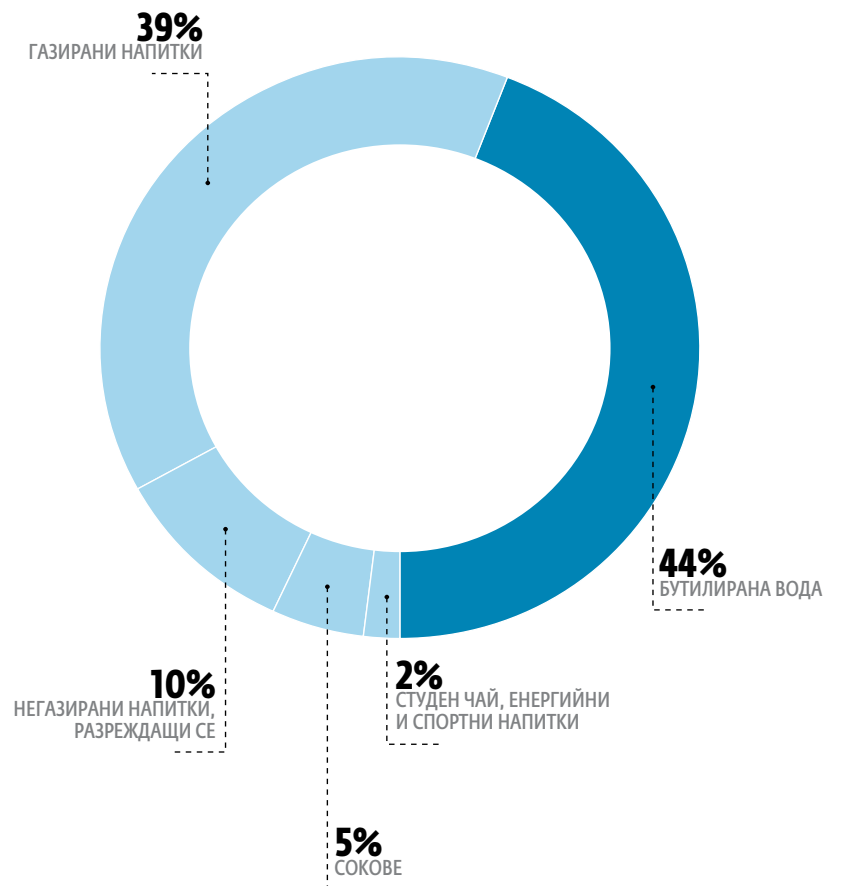
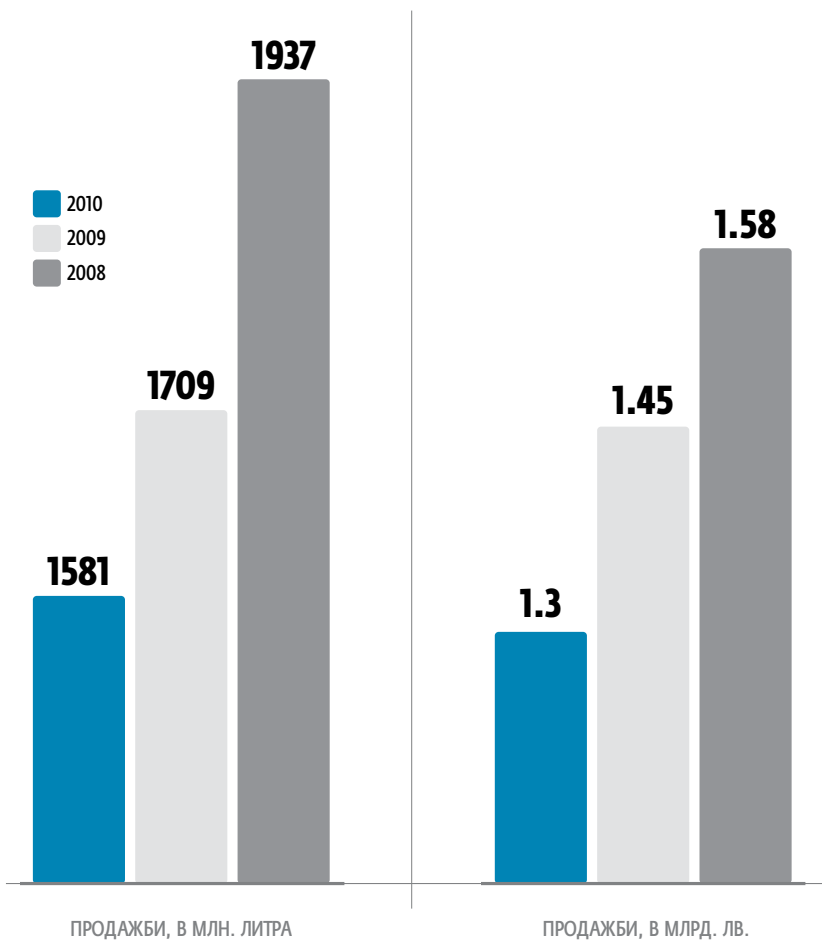
няколко петролопровода и е освободил от затвора ислямистки бунтовници, които да създадат хаос в страната. В момента Кадафи можел да разчита само на собственото си племе Кадафа, както и на около 5000 души от елитните части, докато редовната армия включва общо 45 хил. военни. Тъй като бил наясно, че не може да си върне Либия със сила, той решил да накаже отцепниците, като превърне страната във втора Сомалия, твърди източникът, който обаче признава, че Кадафи често блъфира. При всички положения обаче либийският лидер е в състояние да доведе страната до гражданска война, уверени са анализаторите. ■

Понижение**18%**

► спада през миналата година пазарът на безалкохолни от групата „Спортни и енергийни напитки“, които са най-високият ценови сегмент в сектора

**КОМПАНИИ
И ПАЗАРИ****Спадът в потреблението
на безалкохолни се ускорява**

Пазарът се е свил със 7.5% през миналата година до 1581 млн. литра

ПАЗАР НА БЕЗАЛКОХОЛНИ НАПИТКИ

Спадът в потреблението на безалкохолни се е ускорил през 2010 г. Това показват официалните данни на Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България (АПБНБ). Според обявените резултати през миналата година консумацията на безалкохолни в страната се е понижала със 7.5% до 1581 млн. литра. Година по-рано свиването на пазара беше 7% до 1709 млн. литра.

По цени на дребно през миналата година на пазара са реализирани напитки за 1.3 млрд. лв., или със 152 млн. по-малко от 2009 г. Тогава понижението в абсолютна стойност беше със 121 млн. лв. до 1.45 млрд. лв. Данните показват, че пазарът се свива и като обем продадена продукция, и като оборот.

Спад има във всички гру-

пи и напитки с изключение на категориите „Студен чай“ и „Прахообразни разтворими напитки“, отчитат от АПБНБ.

Високият сегмент потъва

„Разбира се, че понижението общо потребление е в основата на спада и при пазара на безалкохолни напитки“, обясни председателят на управителния съвет на АПБНБ Милчо Бошев. По думите му в основата на понижението са свитите продажби на „студения пазар“. Това обяснява и голямото понижението най-вече във високия ценови сегмент - натурални сокове. С 14% е намаляло потреблението на плодови сокове и нектари, което е с 12.5 млн. литра по-малко от предходната година. Нараснал е вносът на пло-

дови сокове и нектари. В същото време е намалял износът.

В групата „Спортни и енергийни напитки“ се отчита 18% спад. Това са напитките с най-малък относителен дял сред безалкохолните, но с най-висока средна цена на българския пазар. В тази група напитки се наблюдава голямо навлизане на вносни продукти.

При газираните напитки потреблението е намаляло с 6.4%, или с около 43 млн. литра. Намаление в консумацията има при всички групи газирани напитки, включително при напитките „лайт“, при които в последните години се отбелязваше непрекъснат растеж.

Обемът на потребление на негазирани напитки през 2010 г. е намалял с 10 млн. литра, или с 5%, в сравнение с пре-

дходната година. В тази група напитки най-голямо намаление се отчита при плодовите сиропи - с 11%.

Изключението

Доброто изключение за 2010 г. е потреблението на напитки от групата „Студен чай“ с ръст от 17.5%, чиято обща консумация достигна 26 млн. литра. Консумацията на прахообразни разтворими напитки е нараснала с около 4%.

Друга негативна тенденция, която отчитат от АПБНБ, е, че продължава да намалява броят на регистрираните в Министерството на здравеопазването обекти за производство на безалкохолни напитки. Към края на 2010 г. той е 259, или с 10 по-малко от същия период на предходната година. □

**Надяваме се
това да е дъното**

Кризата дава своето отражение. Данните показват, че се свива основно студеният пазар. Купуват се все по-евтини неща и във все по-големи опаковки. Всички се надяваме това да е дъното. Проблемите със свития пазар обаче се отразяват главно върху възвръщаемостта на дружествата.

В периода преди кризата имаше компании, които направиха сериозни инвестиции с въвеждането в експлоатация на стъклени опаковки.

Милчо Бошев,
председател на УС на АПБНБ

„Проблемите със свития пазар обаче се отразяват главно върху възвръщаемостта на дружествата

Това е много скъпа инвестиция и при свитите обороти много трудно може да доведе до добра възвръщаемост. □

След серията сливания в Европа се оглеждат за партньори

Най-големите авиопревозвачи вече са свързани и пред по-малките остават присъединят към тях, или да се слоят помежду си

Малки срещу големи. Може би никога досега авиопазарът не е бил толкова поляризиран, колкото е сега. Тенденцията на окрупняване в европейските авиокомпаниите достигна своя пик миналия месец след сливането на British Airways и Iberia и постави много въпроси как ще функционира авиопазарът в бъдеще.

В момента най-големите континентални авиопревозвачи са вече свързани. Пред по-малките и тези, които разчитат на бюджетни полети, остават два избора - или да се присъединят към тях, или да се слоят помежду си, за да издържат на засилената конкуренция и все по-жестоката борба за клиенти.

А беше съвсем различно

Доскоро бизнесът на европейските авиокомпаниите бе един от най-стабилните изобщо. Финансовата криза обаче доведе до спадане на пасажерите (от 75 на 70 млн. за периода 2007-2010 г. при Air France например). Понижаването на покупателната способност доведе до спад на отделните бюджети за бизнес или туризъм пътувания. Същевременно цените на самолетните горива отчетоха скок над 20%, водени от цените на петрола. Отговорът на самолетните компании беше бърз и логичен - окрупняване и сливания с цел съкращаване на разходите и увеличаване приходите от продажби.

От бизнес партньори в едно

Първата европейска авиокомпания, която реализира голямо сливане, беше Air France, която се обедини с KLM. Ходът се оказа

Георги Панайотов
georgi.panayotov@pari.bg

успешен и през 2009 г. Air France - KLM се превърна в най-големия европейски авиопревозвач по съотношението пътници/километри. Сливването помогна на компанията да заеме първо място и в класацията по най-голямо количество самолети - 245. Създаването на Air France - KLM показа, че моделът за това е удачен.

Последва я Lufthansa, която реализира стратегическо сливане с Swiss Airlines, Austrian Airlines и British Midland International. Сливването изведе компанията на първо място сред европейските по брой превозени пътници през изминалата година - малко над 90 млн.

През януари тази година British Airways и Iberia финализираха сделката по партньорството си и се превърнаха в International Consolidated Airlines Group (IAG). Компанията бе оценена на близо 10 млрд. USD. Тя разполага с над 400 самолета, обслужва 250 дестинации и 57 млн. пътници годишно. Приходите се оценяват на около 19 млрд. USD на година, което нарежда превозвача на трето място след германската Lufthansa и френско-холандската Air France - KLM.

Трите сливания, освен че се отразиха пряко на резултатите на компани-

ите, разместиха позициите сред авиопревозвачите в Европа, САЩ и Азия. Изоставачите самолетни компании от Северна Америка, Япония и Китай се

насочиха към партньорства с новосформираните европейски гиганти. По този начин трябва да си върнат западащите позиции в родните си, където основните приходи се генерират от вътрешните полети.

Два от основните авиопревозвача United и Continental Airlines започнаха преговори за разширяване на партньорството си до сливане. United е добре позициониран на вътрешния пазар, докато Continental Airlines разполага с добре развита мрежа от дестинации в Африка, Азия, Европа и Австралия.

На запад и на изток

Lufthansa са в напреднал стадий на преговори с Air India и вече приключиха преговорите си с катарските авиолинии

и американската лоу-кост компания JetBlue. Очаква се да потърсят по-голям партньор на територията на Америка в лицето на Continental-United. IAG паралелно със създаването си обявиха партньорството си с American Airlines, които се опитват да съживят силата на бранда си American Eagle.

Air France - KLM в партньорство с най-големия по брой превозени пътници американски авиопревозвач - Delta, която през 2008 г. погълна американския Northwest Airlines, стартираха преговори за субсидиране от 200-300 млн. USD на изпадналия във финансова криза японски превозвач Japan Airlines. Доскоро най-големият по приходи на територията на Азия превозвач обаче отказваше да прекъсне сътрудничеството си с

American Airlines въпреки препоръките на финансовия министър на страната. Това насочи интересите на френската компания към разширяващия клиентите си China Airlines.

Клиент на хоризонта

Повечето компании започнаха да подобряват клиентските си програми и да пренасят бизнес модели от Америка. Вече се предлагат възможности за натрупване на полетни километри не само при летенето, но и в партньорски обекти, като хотели, магазини, бензиностанции и рента кар.

Потребителите спечелиха и други ползи от войната за вниманието им. Косвено следствие на сливанията бе понижаването цените на билетите и повишаването на нивото на

Класация на топ 10 авио компании в световен мащаб по превозени пътници

КОМПАНИЯ	брой пътници 2010	брой самолети 12.2010
1. DELTA AIRLINES*	162,614,714	726
2. UNITED AIRLINES	145,550,000	710
3. SOUTHWEST AIRLINES	130,948,747	550
4. AMERICAN AIRLINES	105,163,576	625
5. LUFTHANSA**	90,173,000	722
6. CHINA SOUTHERN AIRLINES	76,500,000	340
7. RYANAIR	72,719,666	251
8. AIR-FRANCE KLM	70,750,000	564
9. CHINA EASTERN AIRLINES	64,877,800	263
10. US AIRWAYS	59,809,367	345

* United ще станат най-големият превозвач, ако преговорите им с United Continental Airlines доведат до партньорство
** Lufthansa включва Lufthansa+Swiss+Austrian Airlines+BMI

Европа авиокомпаниите в Азия и САЩ

два избора - или да се

Емил Делибашев, търговски мениджър на British Airways за Балканите

British Airways се разширява към Америка през Мадрид

► **Какъв беше основният мотив за сливането на British Airways и Iberia и какви резултати очакваме от него?**

- С помощта на сливането ще съкращаваме разходи, като същевременно увеличаваме приходите от продажби. Примерите са консолидация на инженерните дивизии на двете авиокомпани, съвместното закупуване на самолети и очакваните по-големи отстъпки от производителите, обединяване на наземните оперативни и търговски екипи и офиси в дестинациите, които експлоатираме съвместно. Очакваме увеличени продажби, синхронизиране на разписанията, съвместимост на тарифите и уеднаквяване на търговските ни политики. Прогнозата ни за резултата от сливането през следващите няколко години достига до 250 млн. EUR съкратени разходи и 150 млн. EUR печалба.

► **Каква е прогнозата ви за развитието на пазара за авиопревози в Европа след сливането?**

- Обединената ни компания International Airline Group е създадена с цел да играе водеща роля, като осигури платформа за по-нататъшна консолидация в сектора с приемането на нови авиокомпани към

” Ще осигурим платформа за по-нататъшна консолидация в сектора с приемането на нови авиокомпани към групата

групата.

► **Какви са тенденциите и вашите прогнози за пазара на авиопревози в региона?**

- Очакваме много силен активен летен сезон и затова започваме да оперираме нашия късен съботен и ранен неделен полет още със самото начало на лятното разписание с по-голям самолет.

Ние приключихме първото полугодие на 2010 г. с оперативна печалба от 158 млн. GBP. За сравнение през същия период на предходната година отчетохме 320 млн. GBP загуба.

Със сигурност излизаме от кризата на крилете на силните ни продажби при дългите междуконтинентални полети и особено в сегментите бизнес и първа класа.

► **Каква е стратегията ви за засилването на интереса на клиентите към компанията?**

- Гостите на British Airways и Iberia ще имат достъп до нова глобална мрежа от дестинации с подобрени честоти и синхронизирани разписания, водещи авиационни продукти на нови и наистина по-атрактивни тарифи, ко-

ито ще позволят полети както през Лондон, така и през Мадрид.

► **Ще предложите ли нови дестинации?**

- Да, ние съвместно планирахме и сега обявяваме официално откриването на девет нови дестинации като първи резултат от синхронизираната ни политика. От Лондон ще се лети директно до Сан Диего, Токио, Сан Хуан (Пуерто Рико), Канкун, Мале (Малдивите) и Буенос Айрес. Новите полети на Iberia са Барселона - Маями, Мадрид - Лос Анджелис и Ресифе (Бразилия). □

Коментар

Стиснахме си ръцете в отговор на създаването на Air France-KLM

Класация на топ 5 авиокомпани в световен мащаб по обслужвани дестинации

№	КОМПАНИЯ	обслужвани дестинации
1.	IAG	400
2.	DELTA AIRLINES	358
3.	UNITED AIRLINES	287
4.	AMERICAN AIRLINES	250
5.	AIR-FRANCE KLM	245

По данни на докладите на International Air Transport Association

комфорт в самолетите на трите големи компании. За някои европейски дестинации те са конкуренти на бюджетни превозвачи като Fly Niki и Wizzair. Полет от София до Лондон за 15 март 2011 например излиза за 157 лв. (без летищни такси) с Wizzair, а с British Airways - 105 EUR.

В резултат на промените на пазара силен спад в печалбите отчете друга нискотарифна авиокомпания - ирландската Ryanair.

Тя намали честотата на провежданите полети до основните си дестинации в Англия и Централна Европа средно с 16% и се опита да компенсира спада с откриването на нови дестинации (например Лондон - Пловдив).

Битката за пазарно надмощие освен оптимизация на бизнеса за компаниите носи все повече ползи и на пътниците. □

Кризата в авиоиндустрията безмилостно разкри грешките, които сме допускали в миналото. Сега намалихме разходите си, въведохме нова пазарна стратегия и обединихме във всички насоки усилията си с Lufthansa.

Клиентите имат полза от обединението на Austrian Airlines и Lufthansa, тъй като контактуват с единствен партньор, който продава без предпочитания. Те получават най-доброто от гамата продукти на Lufthansa, SWISS и Austrian Airlines. Имат

Austrian Airlines

” Настъпват драматични промени в авиобизнеса - браншът е в жестока борба с намаляващата доходност

удобни и съгласувани полетни връзки по 254 дестинации в 101 страни.

Новата ни пазарна стратегия е ясна - намаляваме разходите си, което ни позволява да предлагаме конкурентни цени на самолетните билети.

В момента настъпват драматични промени в авиобизнеса. Браншът е в жестока борба с намаляващата доходност. Усилено се конкурираме с авиолинейите, някои от които работят при по-ниски вътрешни разходи. Научихме си урока и намалихме

разходите си - така започнахме да предлагаме конкурентни цени.

Очакваме да настъпят нови сливания в европейския авиобранш. В идните години ще има сливания и придобивания в европейската авиоиндустрия. Кризата през 2008 и 2009 г. съществено промени пазара.

За да имаме успех, е важно да можем да предложим услугите си както на нискобюджетния пътник, така и на бизнес класата. Тези два типа клиенти гледат на пътуването със самолет по различен начин. □

„Кауфланд“: Няма картел между веригите, ще се защитим пред КЗК

В централата на един от посочените в картелното определение на КЗК хипермаркети били учудени и притеснени за бъдещето си в България

Няма да признаем картел, защото такъв няма. Това съобщил управителят на търговската верига „Кауфланд“ Димитър Спасов. По думите му в централата на веригата в Германия реагират на определението на Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) за картел между някои вериги с учудване и с известна доза притеснение дали ще продължат да работят в България. Спасов обясни, че „Кауфланд“ функционира по всички законови правила и управлението на веригата в България ще иска отмяна на определението на КЗК.

От „Билла България“ също отредиха картел с официално становище до медиите. Другите представители на веригите, посочени от КЗК като участници в картела, вече две седмици отказват да коментират ситуацията. Те запазиха пълно мълчание пред представителите на медиите, които ги търсеха за коментар по темата.

Битката предстои

„Ще поискаме продължаване на производството, ще представим нашите доказателства и ще искаме отмяна на това определение, защото то не е вярно“, каза Димитър Спасов. Другият вариант, който дава КЗК, е веригите да признаят картел и да предложат мерки за корекция, за чието изпълне-

► Ръководството на „Кауфланд България“ отрича да са работили в картел със своите конкуренти от групи 5 търговски вериги

ние да следи комисията. От изпълнението им ще зависи и дали ще им бъде наложена глоба или не. Тя може да достигне 10% от годишния оборот на веригата.

КЗК се произнесе преди две седмици по сигнал на Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България от 2009 г. за не-

регламентирани договорки между някои хипермаркети. Според антимонополната комисия шест вериги са прилагали общи механизми за координиране на търговската и маркетинговата си политика спрямо доставчиците. Това са „Метро кеш енд кери“, „Билла България“, „Кауфланд България“,

„Ликадили“, „Хит хипермаркет“ и „Т-маркет“.

Добри и лоши

Обяснението на Димитър Спасов за обвинението за прекомерен натиск за ниски цени чрез непозволените методи е, че конкуренцията и развитието на пазара са свели огромните печал-

Производителите са сърдити, защото загубиха огромните си печалби

Производителите протестирали, защото преди нас печалбите им са били 60-80-100% върху производството. Но с развитието на конкуренцията трябва да си оптимизират разходите. Те обаче не го правят, а продължават да си карат мерцедесите, да инвестират в хотели и си искат старата печалба. И е най-лесно да кажат, че ги натискаме.

Досега тези, които вдигат пушилка, са работили с много висока надценка на гърба на всички потребители. Според мен ние трябва да бъдем адмирирани, че сваляме цената и вече не позволяваме това.

Димитър Спасов,
управител
на „Кауфланд България“

Ние работим предимно с български производители - около 70% от всичките ни доставчици. Ако не са доволни, защо тогава изобщо продават при нас? Няма никаква икономическа логика в това да продават без печалба или на загуба, както твърдят. Това е икономически абсурд. □

би на производителите и на тях това никак не им харесва. По думите му от тази гледна точка веригите дори трябва да бъдат адмирирани, че свалят цената и не позволяват да се работи с огромни надценки.

Търговският директор на „Кауфланд“ Христо Петров пък коментира искането на

производителите за закон за „честната търговия“ с думите „всяка регулация не води до нищо добро“. Представителите на „Кауфланд“ отредиха категорично да искат от производителите необосновани такси като такса за ремонт на помещенията, както твърдят самите доставчици.

Ани Когжауванова

Найденов поиска „минимален праг за качество“ на храните

Земеделският министър лансира поредното си „нестандартно“ хрумване, но този път дори не знае какво означава то

Да се създадат „минимални прагове за качество“, които обаче да не са стандарти. Това е най-новата идея на земеделския министър Мирослав Найденов, който от известно време опитва ролята на посредник в спора между производители и хипермаркети за цените и качеството на стоките. Първите обвиняват търговците, че пазарното им поведение е причината за появата на твърде евтини и некачествени стоки. Вторите обаче основателно твърдят, че продуктите не нарушават изискванията за безопасност, а такива за качество не съществуват, има само за най-високото - БДС и „Стара планина“. Идеята за минимални

Посредник Министърът като двоен агент

► Идеята на Мирослав Найденов е плод на оплакванията на производители на хранителни стоки пред министъра, че заради натиска на веригите за ниски цени качеството на продуктите спада, защото се използват евтини суровини. От друга страна пък, собствените марки на хипермаркетите били абсурдно евтини и съответно особено „некачествени“. Министърът демонстрира подкрепа пред производителите и

стандарти обаче се очертава най-малкото като екзотична, защото нито министърът, нито някой от присъстващите на срещата с него представители на големите вериги супермаркети успя да каже какво точно е „минимален праг за качество“, какви критерии ще има за създа-

обеща, че ще контролира тенденцията чрез новата Агенция за безопасност на храните.

► Прег самите супермаркети обаче Найденов демонстрира същото разбиране. Той потвърди, че Агенцията по безопасност на храните извършва постоянен надзор, както и предишните структури, и опасни хранителни продукти във веригите няма. „Не мога да кажа, че веригите са в картел по отношение на дадена цена“, посочи още Найденов и обясни, че всъщност веригите са особено полезни, защото те действат като буфер против „спекулата“.

ването му, ще подлежи ли на някакъв контрол и на какъв точно.

Какво е „минимален праг за качество“

„Никой не знае все още какво е минимален праг за качество. Ако някой научи, може и да вземе Нобелова награда.“ Това

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

каза министър Найденов, след като оповести идеята си да се създадат такива прагове за различните видове продукти. По думите му прагът за качество на храните трябва да гарантира, че продуктът е едновременно безопасен и качествен. Ако стоката е под него, тя е само безопасна, но не и качественна.

Според него обаче това няма да са стандарти, разработвани и контролирани от държавен орган. „Държавата не може да се меси

в това. Ние съдействаме за консенсус между производители и търговци. От тях зависи да се създадат тези прагове, а ние ще помагаме със специалисти“, обясни земеделският министър. Така трудната задача да ги създаде ще има работна група от представители на производителите, търговците и Агенцията за безопасност на храните.

Контрол

Въпреки че и самите търговци все още не са наясно

какво точно са „минимални стандарти за качество“, те подкрепиха идеята. „Външният и вътрешният контрол е такъв, че в никоя верига няма опасни храни - нито наши марки, нито други. Това е изключено. Има и горен индикатор за качество на някои храни - например „Стара планина“ или БДС за млечни продукти“, обясни представител на една от търговските вериги. По думите му, ако някой смята, че нискобюджетните продукти, които предлагат търговските вериги, са некачествени, трябва първо да има дефиниция за минимално качество. Търговците обаче са категорични, че наричаните от тях „нискобюджетни“ стоки ще продължат да се продават в обектите им, дори ако са под тези минимални прагове за качество, просто защото клиентите ги изискват. „За всеки продукт си има клиент“, категорични бяха те.

Ани Когжауванова

Метрото ще заема 38% от транспорта в София през 2012 г.

“Метрополитен” си осигури финансиране на изграждането на II етап

Метрото ще заема 38% дял в системата на градския транспорт в София след завършването на втория етап от неговото разширение през 2012 г. Това обяви изпълнителният директор на “Метрополитен” Стоян Братоев при подписване на договора за финансиране на II етап на проекта за разширение на софийското метро. След изграждането му то ще превозва по 400 хил. души дневно. Очаква се намаляване на трафика с 25%, на пътнотранспортните произшествия с 18%, а на вредните газове - със 79.5 хил. т годишно. Според Стоян Братоев преките и косвените икономически ефекти от изграждането на този етап от метрото възлизат на 42 млн. EUR.

Финансиране

Операторът на софийското метро “Метрополитен” си осигури финансирането на II етап от подземната железница, след като подписа договор за 250 млн. EUR. Финансирането ще дойде по Оперативна програма “Транспорт”. Участъците от този етап на проекта са на обща стойност 311

млн. EUR., от които 200 млн. EUR се предоставят от Кохезионния фонд, 50 млн. EUR са от Националния фонд и съфинансирани от Столичната община в размер на 61 млн. EUR. Договорът включва финансиране на строително-монтажни работи, доставка и монтаж на релсов път и оборудване за системите за управление и функциониране и на 18 метровака за извършваните разширения на метрото.

“Днес правим още една крачка към ангажимента, който сме поели в правителството - ефективно и ускорено усвояване на еврофондовете”, каза заместник-министърът на транспорта инж. Ивайло Московски, който подписа договора от името на Управляващия орган на ОП “Транспорт”.

Московски определи проекта като един от най-успешните в Европа, позовавайки се на мнение на Европейската комисия.

Ефект

Очаква се след приключване на строежа на метрото да бъдат създадени нови работни места за около 600 души. Според Стоян Братоев това е оптималният персонал от около 50 души на километър, който е по-малък от средния за повече-

► Метрото ще превозва по 400 хил. души дневно след завършването на втория етап от разширението му

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

то европейски страни.

Изграждането на участъка от Линия 2 “Обеля - Надежда - Пътен възел Надежда” предвижда 4 метростанции и буферен паркинг под бул. “Ломско

шосе” с 1300 паркоместа. То е на стойност 247 млн. EUR, като 185 млн. EUR от тях са осигурени от ОП “Транспорт”. Има и съфинансиране от общината на стойност 61.9 млн. EUR.

До момента изпълнението на проекта се движи в срок и според Братоев изпреварва графика. Метростанцията на НДК вече е на етап довършителни работи и трябва да бъде

завършена през октомври. За момента по бул. “Ломско шосе” са завършени 42% от договорните работи, а по график е трябвало да бъдат завършени 38%.

Златина Димитрова

Лобизмът на Стилиста

Фризьорите, противно на всякаква логика, останаха в списъка на занаятите

Възможно ли е цяла професионална общност в една държава да е против дадено решение, и то с напълно валидни аргументи, и въпреки това да бъде подчинено на волята на един-единствен човек? Да, държавата е България, а човекът се казва Кръстьо Капанов, известен повече като Стилист Капанов.

На 9 февруари се състоя второто четене на новия проектозакон за занаятите и стана ясно, че фризьорството остава в Списъка на занаятите. Решението, както се разбира по-късно, е взето заради договорка на председателя на Камарата на занаятите Кръстьо Капанов и представители на управляващата партия ГЕРБ. Тогава от браншовата организация възнегуваха, а трупаното недоволство се изля на специална пресконференция, дадена вчера.

Какво искат фризьорите

По време на пресконференцията бяха представени

множество доводи защо фризьорството не е занаят и защо то следва да отпадне от Списъка на занаятите и да заеме полагащото му се място в списъка на професиите. Сегашното положение поставя под въпрос качеството на кадрите, които влизат в нея, образованието и квалификацията, които са необходими, признаването на придобитата диплома в ЕС.

Съществува и противоречие с Търговския закон, защото много фирми, регистрирани по него, са били санкционирани, тъй като не са били регистрирани и по Закона за занаятите.

Какво иска Стилиста

Въпросът с оставането на фризьорите в списъка със занаятите явно е въпрос за влияние и пари. “По неофициални данни броят на фризьорите в страната е над 10 хил., което е повече от броя на всички други занаятчии в камарата”, пояснява Милена Атанасова от браншовата асоциация. Салоните трябва да плащат за занаятчийско свидетелство на всеки от своите служители, което е един солиден доход за Занаятчийската камара. □

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE ЕКСПРЕСБАНК

SGAM Фонд – подфондове предлагани в България	Валута	Емисионна стойност за дата 22.02.2011 г.				Цена при обратно изкупуване (нетна стойност на активите на единична) за дата 22.02.2011 г.		
		Клас А – го 25000 EUR/ USD	Клас А – мал 25000 EUR/ USD*	Клас В	Клас Р	Клас А	Клас В	Клас Р
SGAM ФОНД “КИТАЙСКИ АКЦИИ”	USD	24,7208	24,6020	3904,7419	390,3270	23,7700	3866,0811	382,6735
SGAM ФОНД “АКЦИИ ОТ ИЗТОЧНА ЕВРОПА”	EUR	31,5451	31,3934	3367,7970	102,0000	30,3318	3334,4525	100,0000
SGAM ФОНД “АКЦИИ ЕВРОЗОНА СТОЙНОСТ”	EUR	122,2277	121,6400	1275,4003	92,7588	117,5266	1262,7726	90,9400
SGAM ФОНД “АКЦИИ ГЛОБАЛНА ЕНЕРГИЯ”	USD	22,0846	21,9784	1833,2106	113,1331	21,2352	1815,0600	110,9148
SGAM ФОНД “АКЦИИ ЗЛАТНИ МИНИ”	USD	40,7295	40,5337	4208,5993	0,0000	39,1630	4166,9300	0,0000
SGAM ФОНД “АКЦИИ НА ВОДЕЩИ ЕВРОПЕЙСКИ КОМПАНИИ”	EUR	32,5375	32,3811	1017,3542	0,0000	31,2861	1007,2814	0,0000
SGAM ФОНД “ГЛОБАЛНИ АКЦИИ”	USD	34,7465	34,5795	1619,1512	102,0000	33,4101	1603,1200	100,0000
SGAM ФОНД “АКЦИИ НА ВОДЕЩИ АМЕРИКАНСКИ КОМПАНИИ”	USD	28,4482	28,3114	1534,6344	157,7909	27,3540	1519,4400	154,6970
SGAM ФОНД “ЕВРОПЕЙСКИ ОБЛИГАЦИИ”	EUR	40,8818	40,6824	1448,3055	0,0000	39,8847	1441,1000	0,0000
SGAM ФОНД “СВЕТОВНИ ОБЛИГАЦИИ”	USD	44,3048	44,0887	1785,1185	0,0000	43,2242	1776,2373	0,0000
SGAM ФОНД “ПАРИЧЕН ПАЗАР (ШАТСКИ ДОЛАРИ)”	USD	не се предлага	15,9652	1228,5695	не се предлага	15,8858	1222,4572	не се предлага
SGAM ФОНД “ПАРИЧЕН ПАЗАР (ЕВРО)”	EUR	не се предлага	27,6947	1234,7396	не се предлага	27,5569	1228,5966	не се предлага
SGAM ФОНД “ИНДИЙСКИ АКЦИИ”		143,3336	142,6345	1502,5992	144,6830	139,8377	1495,1236	143,2505
SGAM ФОНД “АКЦИИ ЛАТИНСКА АМЕРИКА”		132,9243	132,2758	1194,6234	0,0000	129,6822	1188,6800	0,0000

Обявените цени са в дадената валута и са валидни за поръчки, подадени през преходния работен ден до 11:30 ч. Поръчки, подадени след 11:30 ч. се считат за направени на следващия работен ден. Мин. сума за първоначална инвестиция в SGAM Фонд “Паричен пазар - шатски долари” и SGAM Фонд “Паричен пазар - евро” клас А е 100 000 EUR/USD.

0800 18 888
http://www.sgeb.bg

16 ПАЗАРИ

Цени на петрол и петролни продукти

Вид	Борса	Единица	Март	Април
Суров петрол	NYMEX	USD/б	89,78	89,78
Брент	ICE	USD/б	104,51	104,51
Газол	ICE	USD/т	878,5	874,25
Природен газ	NYMEX	USD/MMBtu	3,89	3,89
Бензин 95	NYMEX	USD/т	9,00	-
Нафта	NYMEX	USD/т	865	-

Фючърси на агрокултури

Вид	Разновидност	Борса	Единица	Март
Пшеница	Soft Red	CBT	USD/м	314,43
Царевица	Yellow	CBT	USD/м	283,38
Ечемик	Feed	ASX	USD/м	225,45
Памук	No.2	NYBOT	USD/м	4297,40
KaKaо		NYBOT	USD/м	3499,00
Kaфe	Arabica	NYBOT	USD/м	6018,52
Coя	No.2	ICE	USD/м	507,42
Zaxap	White	NYSE LIFFE	USD/м	725,60

Борси: CBOT - Чикагска стокова борса; CME - Чикагска търговска борса; NYBOT - Нюйоркска стокова борса; ASE - Австралийска стокова борса

Спот цени на цветни метали

Вид	Борса	Единица	Цена	Зм.
Мед	LME	USD/т	9829,5	9851
Калай	LME	USD/т	32400	32250
Олово	LME	USD/т	2658	2676
Цинк	LME	USD/т	2545,5	2592,5
Алуминий	LME	USD/т	2532	2576,5
Никел	LME	USD/т	29030	29320
Алуминиева сплав	LME	USD/т	2360	2330

Цени на благородни метали

Вид	Борса	Единица	Купува	Продава
Злато	LME	USD/тр.у.	1402,8	1403,45
Сребро	LME	USD/тр.у.	33,56	33,6
Платина	LME	USD/тр.у.	1847	1849,85
Паладий	LME	USD/тр.у.	859,25	862,25
Родий	LME	USD/тр.у.	2430	2430

Мерни единици: 1 bu. соя = 27.216 kg; 1 bu. царевица = 25.4016 kg; 1USD = 1 U.S. cent
1bu. обес = 15.4224 kg; 1 lb. = 0.4536 kg; 1 cwt = 50 kg; 1 gal. = 3.785 l; 1 MT = 1000 kg

Източник: Bloomberg

Курсове за митнически оценки

Валута	Код	За	Стойност
Currency	Code	For	Rate
АВСТРАЛИЙСКИ ДОЛАР	AUD	1	1,45686
БРАЗИЛСКИ РЕАЛ	BRL	10	8,67600
КАНАДСКИ ДОЛАР	CAD	1	1,46088
ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНК	CHF	1	1,50866
КИТАЙСКИ РЕНМИНБИ ЮАН	CNY	10	2,19998
ЧЕШСКА КРОНА	CZK	100	8,06262
ДАТСКА КРОНА	DKK	10	2,62482
БРИТАНСКА ЛИРА	GBP	1	2,31926
ХОНГОНГСКИ ДОЛАР	HKD	10	1,86190
ХЪРВАТСКА КУНА	HRK	10	2,64605
УНГАРСКИ ФОРИНТ	HUF	1000	7,17999
ИНДОНЕЗИЙСКА РУПИЯ	IDR	10000	1,59935
ИНДИЙСКА РУПИЯ	INR	100	3,18969
ЯПОНСКА ЙЕНА	JPY	100	1,76439
ЮЖНОКОРЕЙСКИ ВОН	KRW	1000	1,30318
ЛИТОВСКИ ЛИТАС	LTL	10	5,66448
ЛАТВИЙСКИ ЛАТ	LVL	1	2,78252
МЕКСИКАНСКО ПЕСО	MXN	10	1,20531
МАЛАЙЗИЙСКИ РИНГИТ	MYR	10	4,74405
НОРВЕЖСКА КРОНА	NOK	10	2,49914
НОВОЗЕЛАНДСКИ ДОЛАР	NZD	1	1,25533
ФИЛИПИНСКО ПЕСО	PHP	100	3,27412
ПОЛСКА ЗЛОТА	PLN	10	5,05932
НОВА РУМЪНСКА ЛЕЯ	RON	10	4,59169
РУСКА РУБЛА	RUB	100	4,85770
ШВЕДСКА КРОНА	SEK	10	2,18957
СИНГАПУРСКИ ДОЛАР	SGD	1	1,13100
ТАЙЛАНДСКИ БАТ	THB	100	4,75489
ТУРСКА ЛИРА	TRY	10	9,40665
ЩАТСКИ ДОЛАР	USD	1	1,44812
ЮЖНОАФРИКАНСКИРАНД	ZAR	10	2,07623
ЕВРО	EUR	1	1,95583

Валутният курс за митнически цели е курсът на БНБ определен в предпоследната сряда от месеца и публикуван този или на следващия ден, който се използва през следващия календарен месец, освен ако не бъде заменен от курса определен по чл. 91 от ППЗМ. Курсовете са валидни до 24.00 часа на 28.02.2011 г.

Курсове на чуждестранни валути

Валута	Код	За	Стойност	Разлика
Currency	Code	For	Rate	Difference
ЕВРО	EUR	1	1,96	0
АВСТРАЛИЙСКИ ДОЛАР	AUD	1	1,43442	-0,01209
БРАЗИЛСКИ РЕАЛ	BRL	10	8,57557	-0,02111
КАНАДСКИ ДОЛАР	CAD	1	1,44973	-0,00507
ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНК	CHF	1	1,52276	0,01363
КИТАЙСКИ РЕНМИНБИ ЮАН	CNY	10	2,17486	-0,00409
ЧЕШСКА КРОНА	CZK	100	7,98461	-0,01208
ДАТСКА КРОНА	DKK	10	2,62337	-0,00004
БРИТАНСКА ЛИРА	GBP	1	2,31229	-0,00917
ХОНГОНГСКИ ДОЛАР	HKD	10	1,83699	-0,00139
ХЪРВАТСКА КУНА	HRK	10	2,63998	0,00000
УНГАРСКИ ФОРИНТ	HUF	1000	7,17130	-0,04552
ИНДОНЕЗИЙСКА РУПИЯ	IDR	10000	1,61221	-0,00472
ИЗРАЕЛСКИ ШЕКЕЛ	ILS	10	3,93432	-0,04014
ИНДИЙСКА РУПИЯ	INR	100	3,16150	-0,01928
АНДАНДСКА КРОНА	ISK			0,00000
ЯПОНСКА ЙЕНА	JPY	100	1,72123	0,00076
ЮЖНОКОРЕЙСКИ ВОН	KRW	1000	1,26829	-0,00896
ЛИТОВСКИ ЛИТАС	LTL	10	5,66448	0,00000
ЛАТВИЙСКИ ЛАТ	LVL	1	2,77620	-0,00157
МЕКСИКАНСКО ПЕСО	MXN	10	1,18118	-0,00749
МАЛАЙЗИЙСКИ РИНГИТ	MYR	10	4,69125	-0,02046
НОРВЕЖСКА КРОНА	NOK	10	2,52316	0,00568
НОВОЗЕЛАНДСКИ ДОЛАР	NZD	1	1,07210	-0,02060
ФИЛИПИНСКО ПЕСО	PHP	100	3,27588	-0,02076
ПОЛСКА ЗЛОТА	PLN	10	4,93211	-0,04747
НОВА РУМЪНСКА ЛЕЯ	RON	10	4,62480	0,00415
РУСКА РУБЛА	RUB	100	4,89181	-0,01469
ШВЕДСКА КРОНА	SEK	10	2,22582	-0,00635
СИНГАПУРСКИ ДОЛАР	SGD	1	1,11826	-0,00346
ТАЙЛАНДСКИ БАТ	THB	100	4,67209	-0,01500
НОВА ТУРСКА ЛИРА	TRY	10	8,96183	-0,08917
ЩАТСКИ ДОЛАР	USD	1	1,43106	0,00010
ЮЖНОАФРИКАНСКИРАНД	ZAR	10	2,00310	0,00127
ЗЛАТО (ТРОЙ УНЦИЯ)	XAU	1	2004,41000	2,38000

Обмени курсове на чуждестранни валути към лева за 23.02.2011 година. Тези курсове се основават на чл. 29, ал. 2 от Закона за БНБ и референтните курсове на ЕЦБ за съответния ден, и се прилагат за целите на статистическата и счетоводната отчетност.

Котировки на взаимните фондове

Фонд	Тип	Ем. сп. (млн)	ЦМ	Договорност и Риск	Стандартно отклонение	За последните 12 мес.	От началото на годината (не се анюализира)	От началото на публ. продажване (анюализирана)	Начало на публ. продажване		
		за поръчка над 20000 лв.	за поръчка над 20000 евро	за поръчка над 20000 евро	след края на 2-та трим.	преди края на 2-та трим.					
Автора Капитал АД											
Автора Кепитъл - балансиран	Смесиен - балансиран	4.9999	5.1999	4.9999	4.8999	0.93%	14.67%	1.73%	-20.09%	21.01.2008	
Автора Кепитъл - global commodity fund	фонд в акции	7.8116	7.8507	8.1241	7.8116	3.33%	12.72%	15.91%	-7.69%	23.01.2008	
ДФ Автора Кепитъл Югоизточна Европа	фонд в акции	10.1969	10.3499	10.6449	10.1969	0.16%	0.08%	1.24%	1.38%	23.09.2009	
Активна Асет Мениджмънт АД											
ДФ Активна Високодоходен	фонд в акции	2.4722		2.4722		10.45%	29.33%	-0.73%	-48.46%	12.11.2007	
ДФ Активна Балансиран	Смесиен - балансиран	2.8978		2.8978		10.54%	25.87%	-1.46%	-41.78%	12.11.2007	
Астра Асет Мениджмънт АД											
ДФ Астра Кеш	фонд на паричен пазар	11.5776		11.578		0.87%	0.71%	6.71%	6.34%	06.10.2008	
ДФ Астра Баланс	Смесиен - балансиран	11.2771		11.2210		0.0000	10.87%	4.61%	5.02%	06.10.2008	
ДФ Астра Плюс	фонд в акции	10.8448		10.7908		0.6289	7.39%	5.97%	3.29%	06.10.2008	
БенчМарк Асет Мениджмънт АД											
ДФ БенчМарк Фонд 1 Акции и Облигации	Смесиен - балансиран	14.7524		14.6063		7.80%	6.96%	8.35%	7.56%	14.12.2005	
ИД БенчМарк Фонд 2 Акции	фонд в акции	9.2131		9.2131		14.28%	12.01%	10.30%	-1.35%	01.03.2006	
ДФ БенчМарк Фонд 3 Сектор Недвижими Имоти	фонд в акции	4.3326		4.2897		-1.01%	13.66%	-24.84%	-16.60%	21.06.2006	
ДФ БенчМарк Фонд 4 Енергетика	фонд в акции	8.4010		8.1563		4.50%	11.52%	4.32%	-6.93%	05.02.2008	
ДФ БенчМарк Фонд 5 ЦИЕ	фонд в акции	11.5382		11.2021		2.37%	12.08%	5.58%	3.88%	05.02.2008	
БенчМарк Фонд 6 Паричен	фонд на паричен пазар	12.3641		12.3641		0.78%	0.24%	7.57%	8.69%	03.06.2008	
Болкан Капитал Мениджмънт АД											
ДФ БОМ Балансиран Капитал	Смесиен - балансиран	83.3263	90.221	83.0347	83.3263	0.76%	1.12%	0.17%	-3.92%	20.11.2006	
ДФ Европа	фонд в акции	52.0330		51.7728		6.600%	1.88%	0.58%	-11.27%	20.11.2006	
ДФ Балкани	фонд в акции	64.5249		64.2023		-0.12%	4.58%	-10.53%	-10.46%	03.10.2007	
Барчев Мениджмънт Компания ЕАД											
ДФ Барчев Високодоходен фонд	фонд в акции	106.0777		104.4983		7.96%	3.32%	2.86%	1.28%	04.01.2007	
ДФ Барчев Балансиран фонд	Смесиен - балансиран	81.5838		80.3692		2.89%	2.20%	-2.12%	-5.77%	25.06.2007	
ДСК Управление на Активи АД											
ДФ ДСК Стандарт	фонд в облигации	1.34010		1.33742		1.15%	0.60%	5.92%	5.73%	01.12.2005	
ДФ ДСК Баланс	Смесиен - балансиран	1.14551		1.13865		4.35%	3.97%	6.37%	2.57%	01.12.2005	
ДФ ДСК Растек	фонд в акции	0.82378		0.82475		8.49%	8.72%	7.39%	-3.69%	01.03.2006	
ДФ ДСК Имоти	Смесиен - консервативен	0.76508		0.76508		1.93%	2.85%	5.19%	-8.54%	07.03.2008	
ДФ „ДСК Евро Актив“	Смесиен - консервативен	1.06252		1.05934		0.55%	0.33%	2.92%	3.31%	07.05.2009	
Елана Фонд Мениджмънт АД											
ДФ Елана Балансиран Евро Фонд	Смесиен - балансиран	105.2362		104.1890		5.39%	6.76%	0.95%	0.89%	07.12.2005	
ДФ Елана Балансиран Доларов Фонд	Смесиен - балансиран	109.2023		108.1157		4.82%	5.92%	-1.31%	1.68%	06.03.2006	
ИД Елана Високодоходен Фонд	фонд в акции	91.1973		89.8395		7.76%	9.67%	-0.30%	-0.44%	20.06.2005	
ДФ Елана Фонд Паричен Пазар	фонд на паричен пазар	126.0969		126.0969		1.11%	0.36%	8.29%	7.24%	31.10.2007	
ДФ Елана Долар Фонд	Смесиен - консервативен	96.1017		95.7177		1.34%	1.89%	4.49%	-1.33%	01.02.2008	
ДФ Елана Еврофонд	Смесиен - консервативен	108.9962		108.5606		0.84%	0.26%	5.85%	5.30%	01.07.2009	
ДФ Елана Глобален Фонд Акции	фонд в акции	102.1929		101.1811		100.1693	N/A	N/A	N/A	15.11.2010	
Златен Лев Капитал АД											
ИД Златен Лев	Смесиен - балансиран	5.3478		5.3158		9.93%	8.38%	7.35%	5.71%	08.07.1999	
ДФ Златен Лев Индекс 30	фонд в акции	1.0961	от 1000 000 лв.	1.0906	над 1000 000 лв.	1.0879	15.72%	14.65%	4.54%	4.84%	01.06.2009
Кампан Асет Мениджмънт АД											
ДФ Кампан Фикс	фонд на паричен пазар	10.0244		10.0000		N/A	N/A	N/A	N/A	01.06.2010	
ИД Кампан Капитал	Смесиен - балансиран	19.3796		19.2444		9.88%	7.83%	4.12%	10.91%	28.09.2004	
ДФ Кампан Макс	фонд в акции	12.1779		12.0085		12.47%	10.01%	1.80%	4.02%	05.01.2006	
Капол Капитал Мениджмънт ЕАД											
ИД Аванс Инвест	фонд в акции	1.1739		1.1566		3.17%	10.24%	-11.74%	1.43%	10.05.2004	
ДФ Аванс Източна Европа	фонд в акции	0.8774		0.8644		4.37%	17.26%	18.15%	-3.27%	04.10.2006	
Аванс IPO Фонд	фонд в акции	1.1007		1.0844		1.36%	9.55%	21.00%	2.53%	23.11.2007	
КД Инвистмънт ЕАД											
ДФ КД Облигации България	фонд в облигации	132.2964	над 100 000 лв.	132.0987	над 100 000 лв.	0.14%	3.14%	3.59%	5.92%	04.05.2006	
ИД КД Пеликан	Смесиен - балансиран	15.2262		15.0754		6.33%	8.10%	1.18%	2.92%	17.12.2004	
ДФ КД Акции България	фонд в акции	0.8139		0.8059		5.77%	15.08%	8.50%	-4.59%	04.05.2006	
КТБ Асет Мениджмънт АД											
КТБ Балансиран Фонд	Смесиен - балансиран	856.7809		850.3							

Регионални индекси

Втори пореден спад за водещия индекс на БФБ

Sofix: 447.08↓ **-0.70%**

Нов силен спад на борсата в Македония

MBI10: 2636.15↓ **-1.45%**

Сръбският бенчмарк се понижи, но минимално

BELEX15: 769↓ **-0.37%****Намерение****"Лавена"**

► Козметичната компания "Лавена" обяви намеренията си да премести акциите си за търговия на неофициалния пазар сегмент "А". Дружеството обяви, че отговаря на изискванията за сделки с книгата му на по-горен сегмент на БФБ и подаде заявление пред борсата акциите му да бъдат преместени.

Компания на геня**"Холдинг Дунав"****78**

► хил. лв. е реализирала брачанската компания "Холдинг Дунав" за миналата година. Данните са на консолидирана база, а акциите на компанията не бяха търгувани на БФБ

Световни индекси

Китайският бенчмарк беше сред малкото печеливши в Азия

Shanghai Composite: 2932.76↑ **+1.14%**

Силен спад в началото на сесията за технологичния индекс

Nasdaq: 2784.33↓ **-1.75%**

Спад в началото на сесията за водещия индекс в САЩ

Dow Jones: 12 282.61↓ **-0.88%****Промяна****Злато**

► Цената на златото се понижи за първи път от последните 7 дни, след като котировките на ценния метал заубиха близо 6 USD и достигнаха нивото от 1400.55 USD за тр. у. Ценният метал прекара последните седм дни във всекидневно покъпване заради проблемите в Близкия изток и Северна Африка

Стока на геня**Мег****1.6**

► процента спад отчетоха фючърсите на мегта с доставка след три месеца, което смъкна цената до 9655 USD за тон

Царевичката поскъпна до рекорд за последните близо 3 години

► Ралито на петрола може да насърчи търсенето на царевичка и соя, които да се използват за производство на биогорива, а това води до силните ръстове в цената на зърнените култури

СНИМКА BLOOMBERG

В основата на повишението са спекулации, че силният ръст в цената на петрола ще увеличи използването на биогорива

Цената на царевичката продължи да поскъпва и се изкачи до най-високите си нива от юли 2008 г., показват изчисленията на агенция Bloomberg. По време на търговията в Чикаго фючърсите на царевичката с доставка през май се повишиха с повече от 3.3% и достигнаха 293 USD за тон. Ръст в цената отчетоха соята и пшеницата заради спекулации, че ралито на суровия петрол в последните дни може да доведе до по-голямо търсене на алтернативни горива като биогоривата. Цената на нефта се изкачи до стойно-

сти, невиджани повече от две години заради насилието в Либия и ескалацията на напрежение в Северна Африка и Близкия изток. Това засили опасенията, че доставките на суров петрол може да бъдат нарушени. За последните три дни цената на американския лек суров петрол с доставка през април се е повишила с над 9% и докосна 98 USD за барел. Именно това рали може да насърчи търсенето на царевичка и соя, които да се използват за производство на биогорива, а това води до силните ръстове в цената на зърнените култури, коментират анализатори, цитирани от Bloomberg.

Соята с доставка през май също се повиши, като фючърсите на стокага добавиха повече от 1.2% и достигнаха 513.5 USD за тон. След това цената се върна малко и соята се котираше на нива

509.63 USD за тон. Миналата седмица цената на соята загуби над 2.5%, което беше втори пореден седмичен спад. На 9 февруари майските фючърси достигнаха 534.9 USD за тон, което е най-високата стойност от юли 2008 г. Освен скока на петрола ръстът на соята се усили и заради дъждовете в регионите на Бразилия, които произвеждат зърнената култура. Това доведе до опасения за реколтата в страната, която е най-големият доставчик след САЩ.

Пшеницата последва възходящия тренд на царевичката и соята. Пшеницата с доставка през май добави над 1.6% към стойността си и достигна 319.5 USD за тон. След това цената се върна на нива 317.6 USD за тон. Цената на пшеницата се повиши заради засушаването в Северен Китай - най-големия производител в света.

Силен спад за секторния индекс на фондовата борса

Само широкият BG40 отчете ръст

Силен спад отчете секторният индекс на Българската фондова борса по време на вчерашната сесия. BGREIT, в който са включени дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти, се понижи с 1.61% и се смъкна до 48.87 пункта.

Единственият печеливш след края на сесията на капиталовия ни пазар се окача за широкият индекс BG40, който добави 0.27% към стойността си и се изкачи до 133.02 базисни точки.

Индексът на сините чипове Sofix и равноплетегленият BGTR30 загубиха съответно 0.70 и 0.54% от стойностите си. Бенчмаркът на капиталовия ни пазар се смъкна до 447.08 пункта, а BGTR30 затвори на ниво 160.72 точки.

Общият оборот почти докосна 2 млн. лв., като в редовната търговия бяха изхарчени 1.8 млн. лв., а оборотът на извънрегулация пазар на БФБ беше 129.6 хил. лв.

Акциите на "Медика" АД бяха най-губещите, след като в рамките само на една сесия заличиха 15.02% от стойността. По позицията на компанията бяха прехвърлени 2900 лота, а цената

на затваряне се срина до 2.15 лв. за акция.

"Пампорово" АД поведе биковите, след като книгата му добавиха 35.7% към стойността си. В общо три сделки бяха прехвърлени 23 дяла на туристическото дружество, а цената се изстреля до 9.50 лв. за акция.

Най-търсени бяха книгата на сините чипове Централна кооперативна банка АД и "Монбаг" АД. По позицията на трезора бяха прехвърлени 82 345 книжа, а при акумулаторния производител 65 860 акции смениха собственика си.

Написаното не е препоръка за сделки с ценни книжа.

КУПЕТЕ НА DVD И BLU-RAY

С ПОДКРЕПАТА НА

Пари**BONNIER**

Business Press International

ПЪРВИТЕ 50 НОВИ АБОНАТА НА В. ПАРИ ПРЕЗ ФЕВРУАРИ ПОЛУЧАВАТ ПОДАРЪК DVD С ФИЛМА „УОЛСТРИЙТ 2: ПАРИТЕ НИКОГА НЕ СПЯТ“

Заявете своя абонамент за В. Пари на http://www.pari.bg/static/Abonamentna_forma или на +359 2 4395 853

© 2010 Twentieth Century Fox Film Corporation and Dune Entertainment III, LLC. All Rights Reserved. © 2011 Twentieth Century Fox Home Entertainment LLC. All Rights Reserved. TWENTIETH CENTURY FOX, FOX and associated logos are trademarks of Twentieth Century Fox Film Corporation and its related entities.

A FILMS

ВСИЧКИ НАСТОЯЩИ АБОНАТИ МОГАТ ДА СЕ ВЪЗПОЛЗВАТ ОТ **15% ОТСТЪПКА** ЗА DVD И **10% ОТСТЪПКА** ЗА BLU-RAY ПРИ ПОКУПКА НА ФИЛМА „УОЛСТРИЙТ 2: ПАРИТЕ НИКОГА НЕ СПЯТ“ ОТ ВЕРИГА МАГАЗИНИ **Orange center** (БЕЗ „БИЗНЕС ПАРК СОФИЯ“) ПРИ ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОМОЦИОНАЛНИЯ ТАЛОН В ПЕРИОДА 31.1.2011 - 14.3.2011 г.

ВНР Billiton инвестира 4.75 млрд. USD в находище на шистов газ в САЩ

Сделката с Chesapeake Energy ще увеличи резервите на австралийската компания с близо 50%

Водещата добивна компания в света ВНР Billiton обяви, че ще купи мажоритарен дял от находище на шистов газ, което се разработва от втората по големина газова компания в САЩ Chesapeake Energy Corp. Австралийският гигант ще плати 4.75 млрд. USD за 75% от „Фейетвил“ в Арканзас, с което ще навлезе на бързо развиващия се пазар на неконвенционалните залежи на горива в Северна Америка.

Нова технология

С приходите от продажбата Chesapeake смята да изплати част от дългосрочните си дългове, които са в размер на 15 млрд. USD. Подобно на други производители на горива през последните години компанията инвестираше агресивно в шистови находища. Заради ниските цени на синьото гориво напоследък обаче тя реши да намали участието си в такива проекти и да се преориентира предимно към петрол.

Анализатори коментират, че разработването на неконвенционални находища е сравнително нова технология и все още няма масово изкупуване на такива

75

▶ процента ще придобие ВНР във „Фейетвил“, което е едно от 30-те най-големи газови находища в света

млн. куб. фута на ден, както и около 670 км тръбопровод, казаха от Chesapeake. Австралийската компания ще инвестира между 800 млн. и 1 млрд. USD годишно през следващите 10 години с цел да увеличи добива тройно, уточни Йейгър. Това ще помогне на компанията да вдигне производството си с около 40% до 600 хил. барела на ден до 2016 г. В изчисленията се включват и нови проекти в Западна Австралия и Мексиканския залив.

Първи опит

Договорът с Chesapeake е първият опит на ВНР да купи активи, след като за последните няколко години се провалиха три мегасделки на компанията. Наскоро ВНР обяви, че не планира големи придобивания и че ще заделни около 80 млрд. USD за разрастване през следващите пет години. Инвестицията във „Фейетвил“ ще постави австралийската компания в директна конкуренция с Китай, който през последните години активно залага на енергийния сектор. Наскоро държавната компания PetroChina придоби дял в шистовите находища на канадската Encana, а дъщерната ѝ CNOOC преди това инвестира в неконвенционални газови проекти на Chesapeake. Сделката се очаква да бъде финализирана до средата на годината. □

▶ Най-голямата добивна компания в света ВНР може да си позволи да изчака покапане на синьото гориво, като в същото време се възползва от сравнително евтините активи в момента

СНИМКА BLOOMBERG

Корпоративни съобщения и обяви на държавни институции

ОБЩИНА ПОПОВО

На основание РЕШЕНИЕ № 560 /27.01.2011 г. публикувано в „ДВ“ бр.16/2011 г.

ОБЯВЯВА публичен търг с явно наддаване за приватизация на обект общинска собственост, при начална тръжна цена, стъпка за наддаване и депозит както следва:

№	Обект	Нач. Тр. Цена/лв/	Стъпка /лв/	Депозит /лв/
1.	„УПИ –VIII-762“, с площ 1290 кв.м. с. Садуна	3789,60 с ДДС	500	379

1.Депозитът за участие в търга се внася по с-ка BG75UBBS80023300135430, BIC код на банката UBBS BGSF в ОББ - Попово, или в касата на Общината стая 215 до 14.03.2011 г.

2.Тръжната документация, се получава от стая 209 на Общината, след представяне на документ за внесени 100 лв. без ДДС за един обект в касата на Информационния център на Общината до 09.03.2011 г. .

3.Срок за подаване на предложения за участие в търга до 12 часа на 14.03.2011 г. .

4.Търгът ще се проведе на 15.03.2011 г. от 10 часа в Залата на Общината.

На основание РЕШЕНИЕ № 561/27.01.2011 г. публикувано в „ДВ“ бр.16/2011 г.

ОБЯВЯВА публично оповестен конкурс на един етап за приватизация на обекти общинска собственост, „ПИ с ид.№57649.503.3732“ с площ 8318 кв.м. и „ПИ с ид.№57649.503.3734“с площ 7816 кв.м. при следните условия:

- Минимална конкурсна цена-146148 лв. с ДДС;
- Обектите се предлагат за изграждане на завод за производство на биогаз от биоразградими селскостопански продукти;
- Минимален размер на инвестициите- 15 млн. евро за срок от една година, след получаване на строително разрешение;
- Разкриване на минимум 100 работни места;
- 1. Цена на конкурсните документи -500 лв. без ДДС.
- 2.Срок за закупуване на документи до 14.03.2011 г.
- 3. Срок за подаване на заявленията за участие в конкурса и офертите до 24.03.2011 г.
- 4. Конкурса , ще се проведе на 25.03.2011 г. от 10 часа в Заседателната зала.
- 5.Депозита в размерна 14615лв. се внася по с-ка BG75UBBS80023300135430, BIC код UBBS на ОББ-Попово

За по подробна информация относно търга и конкурса се обръщайте на тел. 0608/4 02 09 или стая 209 на общината.

О Б Я В А

Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“, гр. София, бул. „Цар Освободител“ №7, тел. 02/935-89-25, 02/935-89-26, осн. чл. 16, ал. 2 във връзка с чл. 19 от Закона за държавната собственост, чл. 13, чл. 43 и чл. 46 от Правилника за прилагане на Закона за държавната собственост, обявява търг с явно наддаване за отдаване под наем на недвижим имот – публична държавна собственост, представляващ „Кафе – клуб“, с отдаваема площ 268.30 кв. м., находящ се в гр. София, бул. „Цар Освободител“ №9.

Предназначение на имота – кафе - клуб.
Срок на наемното отношение – 5 (пет) години.
Начална тръжна месечна наемна цена – 7000 (седем хиляди) лева. Съгласно ЗДДС, върху договорената месечна цена се начислява 20% ДДС.
Начин на плащане – по банков път по сметка на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“: IBAN – BG18 UNCR 9660 3120 1717 11, BIC код – UNCRBGSF в Уникредит Булбанк.
Други специфични условия (изисквания към кандидатите):

- да бъде търговец по смисъла на Тързовския закон с основна дейност ресторантьорство;
- да представи инвестиционна програма за обекта за не по-малко от 50 000 (петдесет хиляди) лева, от които поне 20 000 (двадесет хиляди) лева – извършени през първата година;

Цена на тръжната документация – 48 (четиридесет и осем) лева с ДДС.

Тръжната документация се заплаща по банков път по сметка на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“: IBAN – BG18 UNCR 9660 3120 1717 11, BIC код – UNCRBGSF в Уникредит Булбанк и се получава в сградата на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“, гр. София, бул. „Цар Освободител“ №7, от 25.02.2011 г. до 07.03.2011 г. всеки работен ден от 10.00 до 12.00 и от 14.00 до 17.00 часа, тел. за контакти 02/922-17-46, 02/922-17-34.

Дати за оглед на обекта: всеки работен ден от 09.03.2011 г. до 21.03.2011 г. от 10.00 до 17.00 часа, след закупуване на тръжна документация и подадена заявка за оглед. Огледът се извършва не по-рано от 2 дни след подаване на заявката. Тел. за контакти: 02/922-17-46, 02/922-17-34.

Депозит за участие – 10 000 (десет хиляди) лева с ДДС, платими по банков път – по сметка на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“: IBAN – BG84 UNCR 9660 3320 1717 19, BIC код – UNCRBGSF в Уникредит Булбанк.

Стъпка на наддаване – 200 (двеста) лева.

Търгът ще се проведе на 24.03.2011 г. от 10.00 часа в сградата на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“, гр. София, бул. „Цар Освободител“ №7.

Заявления за участие в търга се подават и приемат в сградата на Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“, гр. София, бул. „Цар Освободител“ №7 от 16.03.2011 г. до 23.03.2011 г., всеки работен ден от 10.00 до 12.00 и от 14.00 до 16.00 часа, тел. за контакти: 02/922-17-46, 02/922-17-34.

Управителният съвет на „Българо-Унгарската Търговска Камара“ свиква редовно годишно Общо събрание на членовете на сдружението на 24.03.2011 г. от 15:00 ч. в сградата на Посолството на Р.Унгария, гр. София, ул. 6-ти септември № 57, при следния дневен ред:

1. Отчет на дейността за изминалата 2010 година,
2. Финансов отчет за изминалата 2010 година,
3. Избор на ръководство,
4. Приемане на програмата и бюджета за 2011 година,
5. Разни.

При липса на кворум и на основание на чл. 27 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, събранието ще се проведе в 16:00 ч. на същото място и при същия дневен ред.

.....

The Management Board of the Bulgarian-Hungarian Chamber of Commerce convokes a regular General Assembly that shall be held on March 24, 2011 at 15:00h in the Hungarian Embassy (Sofia, 57 "6 Septemvri" Str.) with the following Agenda:

1. Report on the activity for the past year 2010,
2. Financial report for the past year 2010,
3. Management election,
4. Approval of the 2011 plan and budget,
5. Miscellaneous.

In case of lack of quorum and on the grounds of article 27 of the Law of Non Profit Entities, the meeting shall be conducted at 16:00h at the same place and with the same Agenda.

Пари

КОРПОРАТИВНИ СЪОБЩЕНИЯ И ОБЯВИ НА ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ

Цена за публикация: 0.66 лв./колон мм/ без ДДС

Срок за подаване на заявките: до 11 ч. в деня преди публикация

Търгове, конкурси, Корпоративни промени, Покани за обществени поръчки, Търгови предложения

Изменения по наредби, Процедури по приватизация, Уведомления и други обяви от частната и държавната сфера

За допълнителна информация и заявки: тел.02/4395 853, e-mail: reklama@pari.bg

Унгария се отказва от емитиране на дълг за 7.5 млрд. USD

►Кредитният рейтинг на Унгария зависи от плановете на кабинета на Виктор Орбан за възстановяване на икономиката СНИМКА REUTERS

Правителството разчита на приходите от активите на пенсионните фондове, за да намали дупката в бюджета

Унгария се отказа от издаване на облигации на стойност 1.5 трлн. форинта (около 7.5 млрд. USD), след като държавата стана собственик на активите на частните пенсионни фондове с цел спешно да намали дълговете си, съобщава Агенцията за управление на дълга, известна като АКК. Агенцията ще получи активите от задължителните пенсионни фондове през май, обясни заместник-директорът Й Ласло Бузаш. С отказа от емитиране на облигациите правителството ще намали държавния дълг с около 5.5 процентни пункта от сегашното му ниво от 80% от БВП на страната, посочват от АКК.

На крачка от "джънк"
Унгария е с най-големи дългове от източноевропейските членки на ЕС и е на крачка да получи "джънк" статус от международните кредитни агенции Moody's, Standard&Poore's и Fitch. И трите дадоха негативна

перспектива за Будапеща, което е знак, че са посклонни да намалят рейтинга ѝ, отколкото да го увеличат или да го оставят непроменен.

Мерки на правителството

С прехвърлянето на активите на пенсионните фондове към държавата и въвеждането на специални данъци за определени индустрии, като банките, унгарското правителство подпомага постигането на целта си за намаляване на дупката в бюджета до под 3% от БВП през тази година, показват разчетите на кабинета. Очаква се, че годишният дефицит ще достигне 4.2% през 2010 г., прогнозира от централната банка на Унгария.

Уверения от агенциите

"Проведохме разговори с Fitch, от които стана ясно, че най-вероятно агенцията няма да променя рейтинга на Унгария тази година", обясни Бузаш. Оптимис-

тични са очакванията му и за Moody's, които пък може да не предприемат понижение на оценката си за страната. Според анализатор от агенцията, цитиран от агенция Bloomberg, негативната перспектива е в средносрочен период. По думите му в нея няма нищо притеснително, но агенцията може всеки момент да предприеме понижение, щом усети, че това се налага.

Кредитният рейтинг на Унгария зависи от плановете на правителството за възстановяване на икономиката. Кабинетът на Виктор Орбан работи по мерки за запазване на бюджетния дефицит от прекомерно нарастване. Управляващите вероятно ще одобрят план за съкращаване на разходите в здравеопазването, образованието и обществения транспорт в допълнение към вече приетите нови данъци. Планът може да подобри бюджетния баланс на страната с около 800 млрд. форинта, съобщава местен вестник.

Без бързване

Унгария може да продаде еврооблигации още през това тримесечие, за да изплати дълга си, по-голямата част от който е с падеж през втората половина на годината, обясни Бузаш. По думите му пазарните условия ще определят точно кога ще стане това. "Не бързаем", добави той.

Продажба на активи

Активите на задължителните пенсионни фондове са на обща стойност 3 трлн. форинта, което включва местни и чуждестранни акции, собственост на самите дружества или закупени чрез взаимни фондове. АКК ще приеме разпродажби на тези активи, но по такъв начин, че това да не се отрази негативно на пазара, каза Бузаш. Дълговата агенция не знае точно колко струват тези акции в портфейлите и не е разработила конкретен план за тяхната продажба, тъй като те все още са собственост на фондовете.

Руската държавна жп компания пуска облигации в британски лири

Дружеството се насочва към лондонските инвеститори, за да набере пари за Световното по футбол през 2018 г.

Руската държавна железопътна компания РЖД, която е най-големият корпоративен емитент на облигации в рубли, за първи път се насочва към британския пазар. Целта ѝ е да си осигури достъп до нови инвеститори, след като Русия спечели домакинството на Световното първенство по футбол през 2018 г. и има нужда от средства за финансирането му. През миналата година компанията пласира успешно облигации в американска валута на стойност 1.5 млрд. USD, както и допълнителни около 1 млрд. USD дългови инструменти в руски рубли на местния пазар. През 2011 г. плановете на РЖД са набирание на минимум 1.6 млрд. USD от облигации в британски лири, съобщил главният изпълнителен директор Владимир Якунин.

През тази година възнамеряваме да продадем облигации минимум за 350 млрд. рубли (около 11.9 млрд. USD), обясни още Якунин. Инвестиционният план на РЖД беше одобрен от руското правителство на 1 декември 2010 г. и в него са заложени 11% годишен ръст.

Нужда от инвестиции

Русия спечели битката с Ве-

ликобритания за домакинството на Световното първенство по футбол през 2018 г. За целта Москва трябва да осигури около 5.5 трлн. рубли за свързване на 13-те града, в които ще се играят срещи от първенството, посредством високоскоростни жп връзки, обясни заместник-министърът на финансите Александър Новак.

Поводу за оптимизъм

Лондон е може би най-големият световен финансов център и заради това според анализатори именно там може да има търсене на руски рискови книжа в британска валута. Доходността на инструментите в лири е по-висока от тези в долари и евро на фона на инфлацията на Острова, която е два пъти над определеното от централната банка ниво.

Според анализатори търсенето на облигации на руската жп компания ще бъде добро, но поставената цел за набирание на 1.6 млрд. USD от тях е доста трудно постижима. През последните 10 години емитентите от развиващите се пазари успяха да продадат облигации, деноминирани в британски лири, на обща стойност 14.8 млрд. USD. За сравнение дългът, пласиран в евро, се равняваше на 316.7 млрд. USD, а този в американски долари възлезе на 1.25 трлн. USD. Липсата на облигации в британски лири обаче се смята за голямо предимство за жп дружеството. Очакванията са, че много индустриални инвеститори във Великобритания ще проявят интерес към емисията.

►Плановите на РЖД за тази година са да набере минимум 1.6 млрд. USD от облигации в британски лири, каза гл. изп. директор Владимир Якунин СНИМКА BLOOMBERG

НАЦИОНАЛЕН ТЕЛЕФОН ЗА ЗАЯВИ
0 7001 7001
НА ЦЕНАТА НА ЕДНА ГРУДИЧКА ПЛАТОВОР

6000 НАСЕЛЕНИ МЕСТА
ВСИЧКИ КУРИЕРСКИ УСЛУГИ
ДО ВСЯКА ТОЧКА НА БЪЛГАРИЯ

НА ЕДНАКВО
НИСКА ЦЕНА

SPEEDY
LARGEST COURIER BUSINESS
РЕЧЕНД. СТОПЕНД.

БАНКИ И ЗАСТРАХОВАНИЕ

Спадът на „Каско“ ще продължи, но с по-малки темпове

Застрахователите не очакват увеличението в продажбите на нови автомобили да повиши сериозно приходите от автомобилната полица

Спадът на приходите от застраховка „Каско“ вероятно ще продължи и през 2011 г., но с по-малки темпове от отчетените през последните две години. Около това мнение се обединиха мениджъри на основните застрахователни компании при продажбата на полица „Каско“, които в „Пари“ потърси за прогноза дали ръстът в продажбите на нови коли ще се отрази позитивно и на най-голямата застраховка.

Ниска нива

Именно силният спад на продадените нови коли през последните две години повлия като верижна реакция и приходите от „Каско“. Въпреки че последните два месеца на миналата година донесоха ръст на продажбите на нови коли, сумарно 2010 г. завърши с близо 30% спад на пазара. Януари тази година продължи традицията от ноември и декември, но в голяма степен повишенията, които се виждат сега, са заради ниската база и силното свиване на пазара през изминалите две години. Тази ниска база кара застрахователите да не бъдат прекалено големи оптимисти за пазара на „Каско“ и през тази година. „Тенденцията на спад в премията по „Каско“ ще се за-

Атанас Христов
atanas.hristov@pari.bg

пази и през тази година, но не с този процент”, твърди Петрозар Петков, изпълнителен директор на ЗД „Бул Инс“ АД. Според данни на КФН за единадесетте месеца на 2010 г. „Бул Инс“ има най-много приходи от „Каско“. Според Петрозар Петков дилърите на нови автомобили продават, като правят промоции, но я няма платежоспособността на физическите лица.

Подобно е мнението и на Пламен Ялъмов, изпълнителен директор на ЗАД „Алианц България“. „Едва ли ще има раздвижване на пазара на „Каско“ след отчетеното повишение в продажбите на нови автомобили”, каза Пламен Ялъмов. По думите му скоро ще има задържане на досегашните нива, защото пазарът на нови коли не може да достигне нивата от 2008 г.

Положителни сигнали за повишение на приходите от

„Каско“ вижда Асен Христов, председател на НС на „Еврохолд България“ АД. Под шапката на холдинга са застрахователят „Евроинс“ и най-големият автомобилен дилър у нас - „Авто Юнион Груп“ АД. „Предполагам, че ръстът в продажбите на нови автомобили в последните месеци ще се отрази благоприятно и на приходите от застраховка „Каско“. Съвсем естествен процес е, когато продаваш повече нови автомобили, да има повишение и на премията от автомобилната полица”, коментира Асен Христов.

Отказът е по-малък

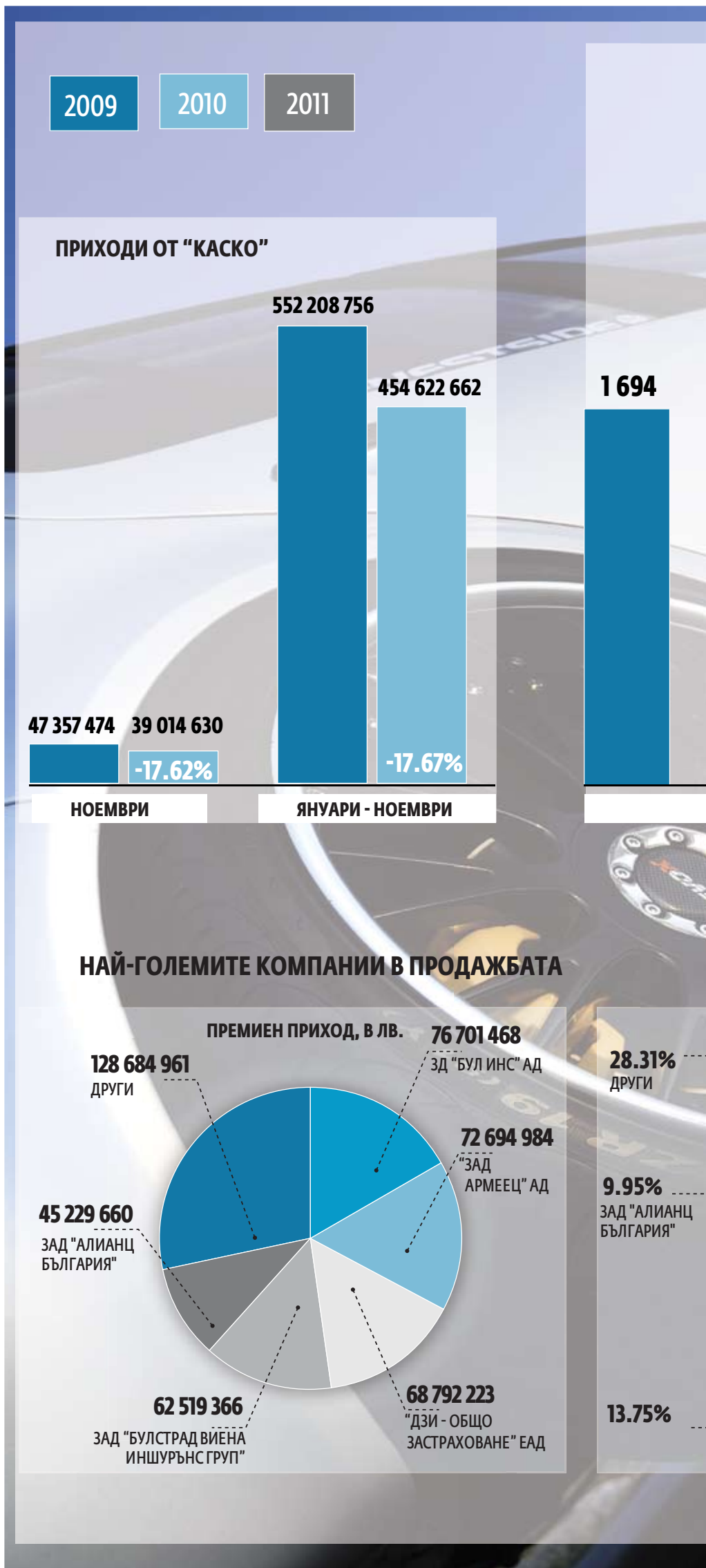
Шефовете на застрахователните компании, които продават „Каско“, са категорични, че по-малкото продадени коли са в основата на силния спад на приходите, а не толкова отказът на съществуващи клиенти от подновяване на полица. Обяснението е, че дори и с подновяване на всички „Каско“ застраховки при липса на продадени нови коли старият парк се амортизира и застрахователната премия на колата става по-малка. Така се намаляват и постъпленията в дружествата от най-голямата по пазарен дял полица у нас.

Атанас Христов

Максимален размер

454.6

млн. лв. са приходите от застраховка „Каско“ за единадесетте месеца на 2010 г., което е спад от 17.7% спрямо съпоставимия период на 2009 г.

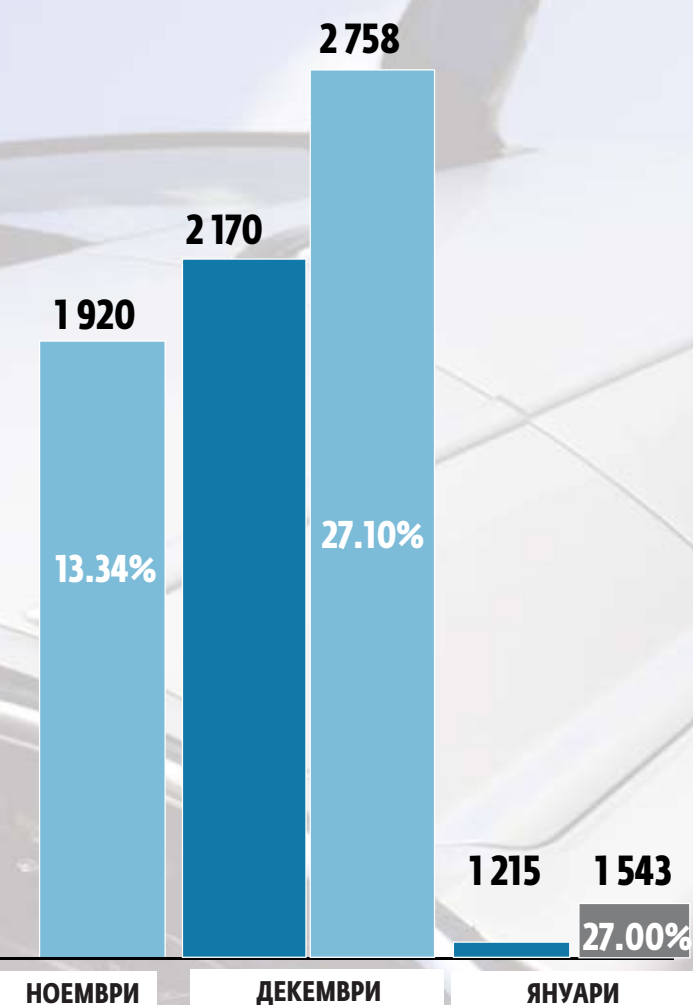
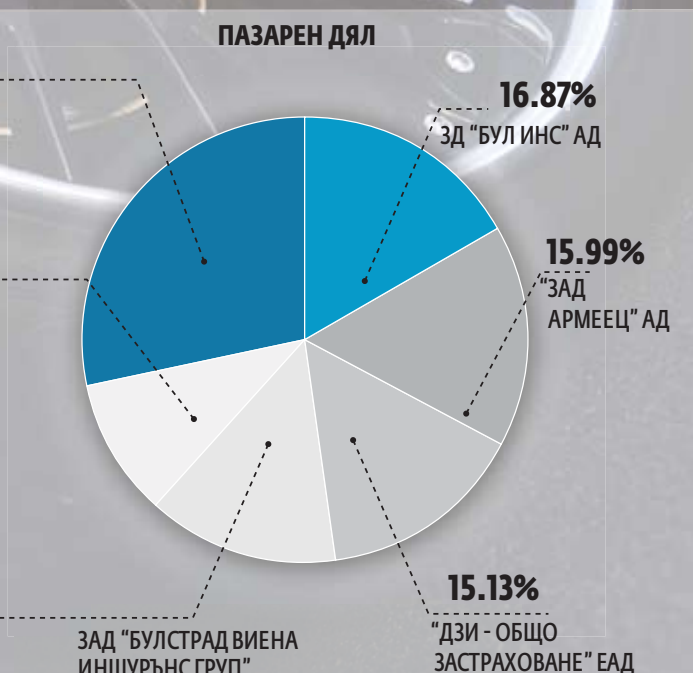
Пазар**Изплатените обезщетения намаляват с 15%**

С 15.2% са намалели изплатените обезщетения по застраховка „Каско“ за единадесетте месеца на миналата година, показват последните статистически данни на Комисията за финансов надзор за резултатите на застраховате-

лите в края на ноември 2010 г. За единадесетте месеца претенциите към компаниите по „Каско“ са 318.6 млн. лв., а за януари - ноември 2009 г. бяха 375.7 млн. лв. Плащанията за щети обаче намаляват с по-бавни темпове от приходите по автомобилната полица. Премиите от продажби на „Каско“ са се свили със 17.7% на

годишна база и в края на ноември миналата година са 454.6 млн. лв. Изплатените щети от общозастрахователните дружества са 50.8% от всички щети в сектора. През единадесетте месеца на 2010 г. най-много щети е изплатило ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“. Дружеството, което е на четвърто място по пазарен

дял при „Каско“ полиците, е платило претенции за 55.5 млн. лв., което е със 17.2% по-малко спрямо януари - ноември 2009 г. ЗД „Бул Инс“ АД, което е с най-много приходи от „Каско“, е изплатило обезщетения за 53.8 млн. лв. за единадесетте месеца на миналата година. Понижението спрямо същия период на 2009 г. е 7.8%.

ПРОДАЖБИ НА НОВИ АВТОМОБИЛИ ЗА ПОСЛЕДНИТЕ ТРИ МЕСЕЦА**НА „КАСКО“ В КРАЯ НА НОЕМВРИ 2010 Г.****Коментари****Трябва да се повишат доходите на населението**

Тенденцията на спад на премиите по „Каско“ ще се запази и през тази година, но не с този процент. Дилърите на нови автомобили продават, като правят промоции. Няма я обаче платежоспособността на физическите лица, които могат да кажат, че са готови да извадят 30-40 хил. лв. за нова кола.

Нови автомобили ще купуват, ако има корпоративни интереси. Нови големи компании може да си позволят да купуват коли и да подменят автопарка си на 3, а не на всеки 5 години. Това направи например БТК. Подобни сделки не може да вдигнат пазара на нови коли. Само ръст на доходите на населението може да раздвижи продажбите не на автомобили втора ръка, а на нови. Надеждите са свързани с предстоящия старт на завода в Ловеч, който може да накара българите да си

Надеждите са свързани с предстоящия старт на завода в Ловеч, който може да накара българите да си кажат, че искат нова кола

Петрозар Петков,
изпълнителен директор
на ЗД „Бул Инс“ АД

кажат, че искат нова кола. Вероятно тези автомобили ще отстъпват по качество на утвърдените гиганти, но и цената им ще е ниска. Подобно нещо се случи в Румъния. Дори и в България виждаме повишение на продажбите на „Дачия“, защото двигателите им са добри - „Рено“, и в същото време цената е изгодна. □

Приходите от „Каско“ ще задържат нивата

Едва ли ще има раздвижване на пазара на „Каско“ след отчетеното повишение в продажбите на нови автомобили. По-скоро ще има задържане на досегашните нива, защото пазарът на нови коли не може да достигне нивата от 2008 г. Ще се тушира и минимализира силният спад на „Каско“ от миналата година, но едва ли ще има ръст на приходите от тази застраховка.

Основната причина за намалелите приходи от „Каско“ е спадът в продажбите на нови коли. Сигурно има и клиенти, които не си правят застраховката. Дори и всички останали коли да подновят полицата, техните застрахователни суми намаляват, което свива и премиите.

Като премиен приход отново „Гражданска отговорност“ ще е движеща за пазара през тази година. И приходите от задължителната застраховка ще са по-големи. □

Пламен Ялъмов,
изпълнителен директор на ЗАД
„Алианц България“

Основната причина за намалелите приходи от полицата е спадът в продажбите на нови коли

Повечето продадени коли ще увеличат премиите по „Каско“

Предполагам, че ръстът в продажбите на нови автомобили в последните месеци ще се отрази благоприятно и на приходите от застраховка „Каско“. Съвсем естествен процес е, когато продаваш повече нови автомобили, да има повишение и на премиите от автомобилната полица.

Спадът на приходите досега идваше не толкова от отказа да се подновяват застраховките, а заради остаряването на автомобилния парк. И през януари „Евроинс“ отчете спад като бройка, не като сума на автомобилните полиците.

Както винаги и през тази година движещата сила на общозастрахователния пазар ще е задължителната „Гражданска отговорност“. □

Асен Христов,
председател на НС на „Еврохолд
България“ АД

Спадът на приходите досега идваше не толкова от отказа да се подновяват застраховките, а заради остаряването на автомобилния парк

Банките увеличават защитата при онлайн плащанията

Увеличаването на онлайн търговията принуждава банките да търсят механизми за допълнително гарантиране на разплащанията

Засиленият интерес към онлайн търговията кара все повече банки да въвеждат нова защита на картите, които издават. Последната новост у нас е т.нар. "3D защита". От този месец тя се предлага от Алианц Банк. Същата услуга, но под друго име използват и картодръжателите на още пет банки у нас. Моделът включва плащанията да минават през проверка на три различни сървъра, така че да няма измами или поне те да бъдат минимизирани.

Интерес и тенденции на защита

Според проучване на дигиталната агенция All Channels Interaction и агенцията за маркетингови изследвания "Ноема" 26% от българите пазаруват от чуждестранни онлайн магазини, а 19% от български. Тенденцията е онлайн търговията да се увеличава все повече. Специалистите от различните банки признаха, че заедно с по-големия интерес към онлайн пазаруването са се увеличили и начините за кражба на данни и за покупки с чужди карти. Точно заради това се появяват новите защити. При т.нар. "3D защита" има повече сигурност и за тър-

говците, и за картодръжателите. Когато търговецът не е сертифициран, транзакциите са гарантирани за картодръжателя. Това е вид защита и на самата банка. Мердихан Исмаилов, началник на управление "Електронни канали" в Алианц Банк, обясни, че това е допълнителен мотив за банката и ползите от подобна защита. От една страна, защитават се картодръжателите и се повишава доверието им към банката. От друга - намалява броят на оспорените транзакции.

Системата

Защитата на картите става чрез различни сървъри, които се свързват с банката и с издателите на картите. Картодръжателите трябва да посетят клона на банката издател на картата, да заявят желанието си за ползване на защитата и ще получат паролата, която се въвежда при всяко плащане. Тази защита се използва само при онлайн пазаруването.

"Когато се ползва услугата, картодръжателят е защитен от измамни транзакции. Секретният код ви идентифицира по същия начин, както ви идентифицира ПИН кодът при теглене на пари от банкомат", обясни Мердихан Исмаилов. По думите му банките и сега възстановяват сумите, но когато е налице тази защита, това е допълнително доказателство за транзакцията. "Целият процес на одобрение на интернет плащането се прехвърля в защитена среда", коментира Исмаилов.

Предстоящи новости

От Алианц Банк посочиха, че подобни защити има и за онлайн банкирането. Там освен електронните подписи се изискват и допълнителни пароли, чрез които

се оторизира плащането. "3D защита" за онлайн плащанията обаче все още не е въведена от Алианц Банк. Според Исмаилов България е напреднала от гледна точка на технологиите и защитата на картите. Той посочи още, че от началото на тази година всяка карта, която се издава от различните банки в Европа, е и с допълнително защитени чипове, а до 2014 г. всички дебитни и кредитни карти вече трябва да са снабдени с най-новата технология при чиповете.

Голяма инвестиция за бъдещо доверие

Мердихан Исмаилов обясни, че инвестицията около въвеждането на тази защита е оправдана с оглед на намаляването на риска за банката и нейните картодръжатели. Той не посочи точна сума, но проучване на вестника показва, че тя отнема около 30% от бюджета на една банка.

Възвръщаемостта ѝ идва не от плащане за защита, защото тя е безплатна, а от по-малкия брой оспорвани транзакции и съответно от по-малкото допълнително изплатени суми.

Конкуренция Шест банки завишават критериите

► В момента онлайн плащанията се защитават от шест банки. Това са:

- УниКредит Булбанк
- Банка ДСК
- Райфайзенбанк
- Централна кооперативна банка
- Първа инвестиционна банка
- Алианц Банк
- При всяка от тях защитата е под различно име, като тя е безплатна.

Интервю Петър Дончев, директор на "Скания България"

Очаквам над тежкотоварни

Пазарът ще се движи основно от нуждите на компаниите за международен транспорт, а не за експлоатация в България

► **Господин Дончев, автомобилният сектор беше един от най-силно засегнатите от кризата. Има ли вече признаци за възстановяване?**

- Пазарът на тежкотоварни превозни средства в голяма степен зависи от БВП на страната. Когато той расте, се забелязва ръст в продажбите на автомобили и обратно. Интересното обаче е, че и ръстът, и спадът са в пъти по-големи от този на икономиката. Когато в България БВП растеше с 4-5% на година, пазарът на товарни автомобили отчиташе 50% увеличение, понякога и 100%. Същото важи и за спада. През 2007 г. пазарът беше 3000 броя тежкотоварни автомобили, което се запази като постижение и през 2008 г., а през 2009 г. имаше рязък спад до 700. Миналата година приключи с ръст до 1000 продадени нови тежкотоварни автомобили. Очаквахме 2010 да бъде равностойна на 2009 г. И действително от нача-

” В периода 2006-2008 г. над 50% от пазара на нови тежкотоварни автомобили беше свързан с нуждите на строителния сектор

лото до средата на годината имаше около 20% спад, постепенно изоставането беше наваксано и годината завърши с близо 30% ръст.

► **Какви са прогнозите ви за пазара като цяло и в частност за вашата компания през 2011 г.?**

- Много е трудно да се каже. На практика това, което очаквах да се случи през 2011 г., се случи през 2010 г. При всички положения тази година ще бъде по-добра от миналата. Забелязва се по-голямо търсене на превозни средства. Паркът остаря, всички тези инвестиции в обновление, които бяха отлагани от края на 2008 и 2009 г., сега вече са наложителни. Така че очаквам минимум 30% ръст на пазара като цяло, или около 1200-1400 нови тежкотоварни автомобили. За "Скания

Визитка

Кой е Петър Дончев

- Петър Дончев е роден през 1973 г. в София.
- През 1999 г. завършва Транспортния факултет на Техническия университет в София със специалност Двигатели с вътрешно горене.
- От 2000 г. работи в "Скания България" ЕООД
- Директор на компанията е от 2007 г.
- Женен с две деца.

България" оптималният вариант би бил между 15 и 20% пазарен дял от тези продажби. Не се стремим да бъдем пазарен лидер, тъй като продаваме премиум продукт. Но пазарен дял под 15% вече не е здравословен за самата фирма, за да може да поддържа нормалните си операции и да инвестира.

► **Какъв ще е основният двигател на пазара на товарни автомобили през тази година?**

- Дори и в момента за съжаление пазарът се движи основно от нуждата за покупка на нови превозни средства за международен транспорт. И то не защото в България нещата са се подобрили, а защото бизнес климатът в Западна Европа е по-добър, т.е. фирмите, които работят със западно-европейски спедиции, имат нужда от нови превозни средства. Това беше основният двигател на пазара през миналата година с изключение на сделката за 100 самосвала с фирма "Трейс" за удължаването на магистралата. За съжаление освен тази сделка през 2010 г. движещата сила отново бяха автомобилите за международен транспорт. Очаквам тенденцията да се запази и през 2011 г. Много бих се радвал да се купуват повече камиони за експлоатация в България, но определено не смятам, че това ще се случи тази година.

Компаниите ще трябва да инвестират в нови превозни средства и заради т.нар. тол такси в Западна Европа, за които от много голямо значение е екологичната категория на автомобила. Тол таксите в Германия са много по-ниски за Евро 5 автомобили, отколкото тези за Евро 4 и Евро 3.

► **Същата ли беше ситуацията с двигателя на пазара преди кризата?**

- В периода 2006-2008 г. имаше голям бум на строителството в България и тогава повече от 50% от пазара на нови тежкотоварни автомобили беше свързан

с нуждите на строителния сектор. Сега тенденцията е обратна и доминиращи са камионите за международен превоз.

► **През 2009 г. прогажбите на употребявани автомобили доминираха пазара. Промени ли се това?**

- В средата на 2009 г. изведнъж се появиха много камиони, върнати от лизинг от фирми, които не можеха да ги обслужват. Това бяха скъпи камиони, купувани през 2007-2008 г., когато цените бяха високи. Тогава и лизинговите компании отпуснаха много по-лесно финансиране за транспортни фирми. Пазарът обаче се срина и новите автомобили веднага поевтиняха. Това се отрази в много по-голяма степен на цените на употребяваните. Тези, които искаха да продават автомобили, не можеха да приемат по-ниските цени, а нямаше хора, които да са готови да купуват. Получи се един вакуум, буквално

30
► процента от бюджета на една банка се изразходват за въвеждане на защита при онлайн плащанията

СНИМКА SHUTTERSTOCK

30% ръст на пазара на автомобили тази година

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

пазарът спря. След това започна постепенно възстановяване, някои фирми добиха смелост да инвестират в техника. Първата реакция беше да се купуват употребявани автомобили и тогава действително продажбите им значително се увеличи. "Скания България" през 2009 г. продаде само 20 употребявани автомобили, а за 2010 г. броят им достигна 126.

„ При всички положения тази година ще бъде по-добра от миналата, тъй като паркът остаря и отложените от края на 2008 и 2009 г. инвестиции вече са наложителни

► Какви са очакванията ви за тази година като съотношение нови и стари автомобили?

- Смятам, че сделките със стари автомобили ще започнат до някаква степен да буксуват. Първо, защото се изчерпаха като количество, и, второ, свободният капацитет, който имаше от превозни средства, вече го няма. Не са и толкова много фирмите, които са готови да се разделят със старите си камиони на ниски цени. Така че в момента се получи обратният ефект - цените вървят нагоре, защото търсенето се увеличи, а предлагането е малко. От друга страна, лизинговите фирми вече са готови да финансират и по-малки, и средни транспортни фирми, не само големите. Затова очаквам, че ще има по-голям процент на продажбите на нови автомобили спрямо старите, сравнено с 2009 и 2010 г.

► Има ли все още проблеми с необслужваните

лизингови договори?

- Все още има фирми, които имат проблеми, но това не е заради липсата на работа, а по-скоро резултат от лошо управление на паричния поток и на разходите в самата фирма. В момента има увеличена нужда от транспорт и съответно от камиони и въпреки че печалбите са малки като процент, при добро управление може да се обслужват и лизингите.

► При леките автомобили компаниите прибягват до големи отстъпки, за да реализират продажби, понякога дори на загуба или с малка печалба. Наложи ли се и при вас подобна тактика?

- Да, определено имаше такава тенденция и при нас. Производството на товарни автомобили обаче е по-специфично и в някои случаи отнема 4-5 месеца от момента на поръчката до пристигането при крайния клиент. През 2007-2008 г., когато имаше голямо тър-

„ Сделките с употребявани автомобили ще започнат да буксуват. Първо, защото се изчерпаха като количество, и, второ, вече го няма свободния капацитет от превозни средства

сене, много фирми искаха камион утре или след седмица и производителите не можеха да смогнат. Затова търговските представители на производителите започнаха да спекулират със складови наличности. Поръчваха се камиони на склад с определени спецификации и се продаваха в момента, в който дойдат в представителството. Това

не беше само в България, а в цяла Европа. Когато пазарът спря, доста от вносителите на камиони останаха с големи наличности, които тежко се реализираха. Тогава се правеха най-големите отстъпки. Факт е, че тогава клиенти, които можеха да купуват камиони от склад, успяваха да ги вземат на много добри цени с отстъпка от 20-25%. Този канибализъм по отношение на цените обаче вече го няма.

► Кой е най-силният пазар за "Скания" в глобален мащаб?

- Като пазарен дял е родната Швеция, но като брой продадени автомобили е Бразилия. В цяла Латинска Америка бумът е голям. През 2007 г. Европа е била около 61% от пазара на "Скания", през 2010 г. е само 39%. В същото време в Латинска Америка имаме двоен ръст, в Азия също - от 10 на 19%. За наше съжаление Европа става все по-малка част от бизнеса,

когато компаниите глобално се развиват.

► В сравнение със страните от нашия регион как се развива пазарът в България и съответно бизнесът на "Скания"?

- Имам добри наблюдения за румънския пазар, където също имаше спадове, подобни на тези у нас. Но при тях в периода 2007-2008 г. продажбите на нови товарни автомобили бяха от порядъка на 10-11 хил. броя, когато в България бяха 3000. За "Скания Румъния" също беше трудно, но въпреки това успя да увеличи пазарния си дял. Количествата са по-малки, но като пазарен дял отчитаме ръст във всички източноевропейски страни.

► Навлизат ли екологичните технологии в производството на тежкотоварни автомобили?

- Алтернативните товарни автомобили определено са бъдещето, но не са реалността днес. Различните алтернативни горива имат своите предимства и недостатъци като цена на оборудването, на съхранението, на преноса, на полезния товар на превозното средство и т.н. При товарните за момента няма технологично решение, което да е икономически обосноваано и да замести дизеловия двигател. По отношение на хибридните технологии товарните автомобили за дълги разстояния няма да бъдат толкова ефективни. Най-голям ефект би имало при автомобилите, които работят в градски трафик. "Скания" разработва хибриден градски автобус, имаме и двигатели, които може да работят на газ и се налагат основно за градски транспорт. Не смятам обаче, че в обозримо бъдеще ще може да се ползват хибридни автомобили или масово да се наложат при товарните.

Мария Веромирова

Представяне Компанията

► "Скания" е водач производител на тежкотоварни камиони, автобуси, както и на индустриални и морски двигатели.

► Предлага и широка гама от продукти, свързани с услугите, сред които и финансови.

► Компанията развива дейност в Европа, Латинска Америка, Азия, Африка и Австралия.

► "Скания" присъства в повече от 100 държави и с над 35 хил. служители.

► В България има няколко центъра за продажба и сервиз.

Цветните очила трябва винаги да са на мода

Ученици от няколко града ще участват в кръжоци по толерантност

Стереотипи. Предразсъдъци. Дискриминация. Межкултурни конфликти.

Теми, които като че ли са много важни за развитието на едно общество. Важни, но май не съвсем. Да сте дочували ученици да говорят за такива неща?

Училището често е място, където човек получава уроци по нетолерантност. Училището обаче е и времето, когато си достатъчно чувствителен, за да усвоиш ценности като приемственост и търпимост. Затова сдружението Youth For Understanding (Младеж за разбирателство) България организира кръжоци по толерантност Colored Glasses, или цветни очила.

„Colored Glasses е проект от младежи за младежи“, казва Рита Щеген, председател на германското сдружение YFU. Според нея особено важен е ефектът на обучението между връстници, защото така пресъздаването на проблемните ситуации е много реалистично. „Кръжоците

дават възможност учениците да се сблъскат с избори, които впоследствие ще повлияят на способността им да анализират подобни

ситуации и да реагират с разбиране“, допълва Щеген. Кръжоците са подходящи и за подготовка преди университетското образование

или пътуване в чужбина на разменни начала.

Уъркшопите по толерантност се предлагат под различни форми, които ангажи-

рат активно вниманието на учениците. Концепцията им ги прави подходящи както за начални класове, така и за гимназии. Най-често учас-

► По време на уъркшопите учениците осъзнават различията между културите и търсят начини на общуване

тниците са на възраст между 13 и 15 години. В Германия проектът се осъществява от 9 години, от много години се развива в училища във Финландия, Швеция и Франция. Първото обучение в България се състоя през пролетта на 2010 г. Тази пролет YFU ще организира кръжоци в Пловдив, Стара Загора, Ловеч, Русе, Силистра, Добрич и Варна. От организацията се надяват уроците да се установят като постоянна практика в училищата. Представяме програмата им накратко. Току-виж някой друг се вдъхнови да обърне внимание на толерантността. Важно е.

Теогора Мусева

Програмата

Уъркшоп 1 Различия

Тема: Стереотипи и предразсъдъци

Цели: Да се извикат в съзнанието стереотипи и предразсъдъци, като се анализира зараждането и въздействието им

Уъркшопът започва с играта „Ралица и Франциска“. Под формата на забавна мозъчна атака се измислят истории - първо за живота на българското момиче Ралица, после за германското Франциска. Анализът показва, че учениците познават живота на тийнейджърите в Германия, но представите им се основават на сведения от „втора ръка“ - медии, ваканции, опосредствани познания. Следва кратка лекция относно оформянето на стереотипите и предразсъдъците. Учениците трябва да осъзнаят, че са в състояние сами да оценяват собствените си предразсъдъци.

Уъркшоп 2 Just do it!

Тема: Дискриминация, толерантност

Цели: Уточняване на механизмите, довели до дискриминиране и поддържането му; лично преживяване на това какво значи да си дискриминиран

Уъркшопът започва със симулацията „Направи го!“. Учениците са разделени на 4 групи и получават задачи, които трябва да изпълнят за 20 минути. Първите 3 групи трябва да изработят колаж, докато четвъртата получава неразбираеми наставления на измислено-несъществуващ език. Отношението към

четвъртата група е в еднаква степен мило и дружелюбно, обаче неразбиращо - тъй като тя не изпълнява възложената задача.

В последващия анализ първо се открояват усещанията, а после възприятията. Не може да бъде прикрито или избегнато усещането за изолация при четвъртата

група. Преживяванията се пренасят в прекия живот на учениците, респективно - в цялото общество. Пита се кой е този в обществото, който възглъщава четвъртата група. И още: доколко жертвите на социалната несправедливост биват обявени за лично отговорни за положението си.

Уъркшоп 3 Бафа-бафа

Тема: Межкултурно разбирателство

Цели: Симулация на межкултурна среща, съпътствана от удоволствия и забавления, фрустрация и успехи в процеса на познанието

Уъркшопът започва със симулацията „Бафа-бафа“. Учениците се разделят на 2 групи. Всяка представлява различна култура. Най-напред те изучават правилата за комуникация и ценностната система, като активно ги упражняват помежду си. После иде ред на среща между двете „култури“ - по един ученик навлиза в пространството на чуждата култура. С помощта на измислените култури учениците установяват, че межкултурният обмен е нещо забавно, но може да донесе и фрустрация.

Учениците анализират възприятията и чувствата си, след което интерпретират другата култура.

Уъркшоп 4 Градеж на мостове

Тема: Разбиране за културите и културно разбирателство

Цели: Разсъждения за по-

нятието „култура“, както и боравене с модели; разсъждения за собствената култура; симулация на межкултурна среща; развиване на разбирането за културни различия; да се извикат в съзнанието стереотипи и предразсъдъци, етноцентризъм.

Представя се културният модел на айсберга - един от най-известните модели на култура. Той се фокусира върху елементите, които съставят културата, и върху факта, че докато някои от тези елементи са напълно видни, други съвсем не са. Следва пренасяне на разработената теория върху България. Учениците трябва да си изяснят какво е типично българското.

После се прави симулация на две култури, които трябва съвместно да изпълнят обща задача, но преживяват проблеми в комуникацията и недоразуменията.

В следващата част на уъркшопа посредством игра и рисуване се изработва световна географска карта на стереотипите, предразсъдъците и етноцентризма. Под формата на пъзел се изработва общението на уъркшопа, при което ръководителите още веднъж очертават ясно взаимовръзките.

Накрая учениците трябва да изготвят колажи, в които нанасят наученото от уъркшопа.

